

NORDBI

Aktuellt

Nr. 1 2015

Innehåll

Redaktionsruta	2	Vad är smart med smartbees	9
Biologiska mångfaldens värde	3	Konsten att köpa nordiska bin	10
Sommar 2015 i Finland	3	Stora Jämtland	11
En sommar med utmaningar	4	Varroabehandling m. oxalsyra	12
Nytt från Sicamm	4	Rapport från Härjedalen	12
Våra Nordbikluster	5	Vitådalens Nordbiområde	13
J. Starks minnesfond	6	Livet i Västerbotten	14
Aktiviteter i Norge	7	Första öppningsstationen	15
Nordbis hemsida	7	Nätverk i Sundsavallsomr.	16
Kampen mellan det mörka och gula biet	8	Stambok för 2014	17

REDAKTÖRENS RUTA

Tidningen ges ut av Föreningen NordBi med 2 nummer per år. Föreningen NordBi driver Projekt NordBi. Styrelse vald 2014-2016:

Ordförande: Per Idestrom, Frändevägen 7, 523 38 ULRICEHAMN 0321-33000, E-post: ideper@telia.com, vice ordförande: Per Ruth, Mellanbågen 14, 907 38 UMEÅ, 090-770825, E-post: per.ruth@sofiehjem.ac, sekr. och kassör Ingvar Arvidsson, Ängemyrsgatan 5, 666 31 BENGTSFORS, 0531-61398, 32178, E-post: ingvar.arvidsson@telia.com, Sven Carlsson, Djupsjö 35, 914 95 NORDMALING 090-7866743, E-post: sven.carlsson@medkem.umu.se, Alf Andersson, Risbrunn 126, 842 94 SVEG 0680-28126, 0703-293243 E-post: blaklintens.bigardar@telia.com Hanne Uddling, Rosenborg Vansö, 645 92 STRÄNGNÄS 0152-20113, 0733-341418 hanne@uddling.se, Per Thunman, Skurusundsvägen 44, 131 46 NACKA, 08-7180232, E-post: pgthunman@hotmail.com, Gunnar Jonsson, Strömsund 390, 955 92 RÅNEÅ 070-2586310 gunnar.jonsson@ltu.se.

Valberedning: Erik Heedman, Yrkesgatan 11, 974 34 LULEÅ 070-5284716, Uno Werner, Björkbackavägen 6 A, 831 42 ÖSTERSUND.

Redaktör och projektledare: Ingvar Arvidsson

Redaktionen tar tacksamt emot synpunkter på innehållet och förslag till artiklar till kommande nummer. Medlemsavgiften är 100 kr, vilket innefattar 2 nummer av NordBi-Aktuellt.

Prenumerationsavgiften för enbart tidningen är 50 kr per år.

Obs! Skriv alltid in ditt namn och postgironummer på inbetalningskortet!

Medlemsavgiften för 2015 sätter du in på plusgironummer 625 71 44-3, om du missat betalningen. Gör det gärna snabbt! Tack på förhand!

Detta nummer går ut till cirka 490 adresser. Värva gärna fler medlemmar till föreningen!

Både stora och små gåvor till projektet är välkomna. Vi bugar och tackar alla generösa givare! Tack!

Gör nordbiprojektet känt genom att sätta vår fina dekal på honungsburken (då kan du lätt höja priset). En karta med 24 märken kostar 25 kr.

NordBi-Aktuellt erhåller ekonomiskt stöd för utgivningen av EU-medel från Jordbruksverket (Landsbygdsprogrammet). Från det Nationella Programmet erhåller projektet stöd till avelsverksamheten.

Besök vår hemsida: www.nordbi.org

Hemsidan ska göras om och uppdateras så snart som möjligt.

Detta material har delvis
finansierats med EU-medel

Bild, första sidan: Bi i gul blomma. Foto: Kent-Åke Gustavsson.

Drottningar till salu!

Goda nordiska drottningar kommer att finnas att köpa i mån av tillgång hos:

Per Ruth per.ruth@sofiehjem.ac 070-5692411. Dessa är populationsparade i Ultervik utanför Umeå.

Ingvar Arvidsson ingvar.arvidsson@telia.com 0531-32178, 070-6839517. Dessa är parade på Lurö parningsstation

Priset är 400 kr (320 kr + moms) för medlemmar. För icke medlemmar 500 kr.

DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN VÄRDE

Vi har i det här landet bedrivit ett skogsbruk och haft en jordbrukspolitik som trängt tillbaka den naturliga faunan och i flera fall utrotat arter. Det är framförallt sedan 1950-talet utarmningen rasat på. Varför är det så? I skogen är nästan 2 000 arter rödlistade, och antalet ökar. I jordbrukslandskapet har sånglärka, tofsvipa, storspov, stenskvätta med flera arter nästan försvunnit. Vi har, eller hade, 295 arter av solitärbin, men 98 av dessa är rödlistade, några är troligen borta. Varför accepterar vi detta? Jo, därför att den biologiska mångfalden inte har något ekonomiskt värde, som väger upp vad man kortsiktigt kan tjäna på hugga all gammal naturskog, dika, plöja upp åkerholmar, spruta gift med mera. Men naturligtvis har den biologiska mångfalden ett värde och det värdet måste kvantifieras. Men vem gör det?

Under samma hot är det nordiska biet. Ingen satte ett ekonomiskt pris på vårt ursprungliga, välanpassade, högpresterande, fredliga bi. De kommersiella krafterna valde att satsa på importerade biraser, utan att värdera vad vi redan hade. Det går framåt för det nordiska biet, men när jag nyligen besökte Örebro biodlardistrikt och träffade många trevliga och intresserade biodlare, så läser jag deras verksamhetsrapport och finner redovisningar för 3 rasgrupper. Men ingen grupp finns för det nordiska biet. Vilket nationellt ansvar finns för att det ser ut så här?

NordGen har med biforskare i Norden och Baltikum presenterat en Brown Bee Action Plan och forskare i Europa bildat en grupp kallad SMARTBBES med ett program för att förbättra förutsättningarna för de ursprungliga och tillbakaträngda lokala raserna, där det nordiska biet har en framskjuten plats. Mycket glädjande! Dock finns inte Sverige med i någon av dessa grupper mer än undertecknad som amatör och ensam får representera det största landet i NordGengruppen. Skamligt! Uselt!

Vi kan möjligen glädja oss åt, att vi är den mest framgångsrika nationella gruppen bland dessa länder. Mycket hänger på oss och vi kan kanske notera en signal, om att vårt arbete är uppskattat, när vi kan konstatera att

Jordbruksverket har höjt vårt anslag från Nationella Honungsprogrammet från 60 000 2014 till 150 500 2015. Det var just så mycket vi sökte. SBR har varit ointresserat eller till och med fientligt inställt till vårt och tidigare nordbikämpars arbete, tills SBRs styrelsen besökte Lurö 2013. Det tar vi som en signal på ett nyvaknat intresse och ett stöd.

Vi ser med glädje och framtidshopp på vad som nu händer i vårt avlånga land. I Norrbotten utvidgas renparningsområdet, likaså i Västerbotten. Kring Sundsvall är ett nytt nordbiområde på gång. I Jämtland går det framåt bit för bit så att vi kanske kan nå målet att hela Jämtland blir ett nordbiområde inom överskådlig tid. I Härjedalen kan det redan i sommar bli så att hela Härjedalen blir ett nordbiområde. I Värmland utökas renparningsområdet med delar av Sunne kommun.

I de här områdena vill vi bilda kluster, dvs en ansvarig person med en grupp omkring sig. Man har nära kontakt med varandra och samlas till minst ett möte med alla berörda om året. Klusterna ska få stöd med bland annat avelsmaterial från projektet, men ska också efter en tid kunna leverera tillbaka avelsmaterial.

Jag får många förfrågningar om att köpa nordiska drottningar. Det är ofta nybörjare och de är oftast omgivna av biodlare med andra biraser. Då är det inte så lätt att etablera sig som nordbiodlare, men steg för steg kan man förhoppningsvis få med sig sina biodlargrannar.

Vi vill ha hjälp att bilda nya renparningsområden, nya kluster. Som nordbiodlare i ett område kan man informera och bjuda in till visning av sina nordiska samhällen. Vi skulle också vilja ha fler genpooler. Var finns det öar som är tillräckligt isolerade för att kunna erbjuda säker friparning? Det måste också finnas en biodlare på varje genpool som tar ansvar och sköter samhällena. Vi kan då stötta en etablering ekonomiskt.

Tillsammans kan vi bli allt starkare. Vår verksamhet bygger på engagemang och tro på det nordiska biets framtid. Detta är vår styrka! – *Ingvar Arvidsson.*

PLANER FÖR SOMMAR 2015 I FINLAND

Det var sommaren 2000 som vi fick de första mörka nordiska drottningarna från Sverige till vårt område som kallas Egentliga Finland. Sedan dess har vi varje år odlat 300-400 drottningar, som vi parat på vår parningsholme Pakinais. Vi har i Finland haft ett relativt stort intresse för de mörka bina under alla de här åren, men antalet biodlare som har skaffat nordiska bin har inte vuxit särskilt mycket. Nu har vi dock beslutat att det är dags att öka volymen.

Ett första steg vi tar är att vi börjar använda det svenska stambokssystemet. Vi ska också börja att testa och bedöma de samhällen som vi använder i aveln. I Finlands

Biodlares Förbund har vi under de senaste åren diskuterat behovet av att upprätta ett nätverk för testning av bidrottningar. Denna aktivitet ska vi starta denna kommande sommar.

Sedan 2004 har vi haft en klubb för odlare av nordiska bin. Verksamheten har på grund av bristande resurser dock varit ganska marginell. Nu ska vi arbeta för att samla alla som är intresserade för biodling med nordiska bin. Under den senaste femårsperioden har det tillkommit ett stort antal nybörjare. Många av dessa är intresserade av just odling av nordiska bin. Också dessa måste vi ta in under förbundets vingar. – *Aimo Nurminen*

EN SOMMAR MED UTMANINGAR VÄNTAR

Vi vet vad som väntar oss här i Dalsland! Redan är listan på drottningbeställningar lång. Det är ju verkligen glädjande, att allt fler vill ha del av vårt avelsmaterial. Många hör av sig och är mycket nöjda med de drottningar de köpt tidigare. Det avelsmaterial vi har tillgång till i mina och flera andras bigårdar är ett material vi känner oss trygga med. Vi har god koll på rasrenheten, temperamentet är mycket bra, kalkyngelförekomsten är begränsad. Det är bin som det är en fröjd att arbeta med.

Tillräckligt med drönare

På Lurö kommer vi att ha 6 drönarsamhällen och om det behövs komplettera med ytterligare drönarramar. Vi märkte i fjol att de 5 drönarsamhällena som hade mycket drönare under större delen av säsongen hade inte många kvar när vi kom till slutet av juli. Inte så konstigt om man räknar med 20 drönare per drottning och över 500 blev parade. Det innebär 10 000 drönare som offrade livet. Jag är lite orolig att det inte fanns 20 drönare till var och en av de drottningar som gav sig ut på sin parningsflykt i augusti.

De krav vi ställer på drönarsamhällena är att vingvärderna ska vara över 90 procent – helst 100 procent. Temperamentet ska vara en klar 5:a och likaså ska kalkyngel inte finnas. Den nedfallskontroll jag ska göra med Per Ideströms hjälp i vår ska vara ytterligare ett kriterium vid urvalet av drönarsamhällen.

NYTT FRÅN SICAMM

Vid den senaste konferensen meddelade Dorian Pritchard att han skulle avgå som president för Sicamm. Ingen av de där tillfrågade ville kandidera till posten så den är fortfarande obesatt. De löpande ärendena sköts av Philip Denwood och mig.

Det som ligger närmast i tiden är att få tag i en organisation som vill arrangera konferensen år 2016. Ett första förslag var att någon av de tyska grupperna som odlar mellifera skulle kunna stå som värd. Philip och jag har haft flera telefonkonferenser med den grupp som heter GEDB. Gruppen har ca 150 medlemmar runt Stuttgart. Man har inte tillgång till någon isolerad parningsplats utan får förlita sig på ”månskensparning” dvs man släpper ut parningsdugliga drottningar och drönare efter kl 17 på kvällen. De gör morfologiska mätningar på avkommorna från dessa parningar och uppger att resultaten är goda. Tyvärr är en av de ledande i gruppen mycket omedgörlig och kan inte tänka sig att samarbeta med andra som inte delar han uppfattning om avel och mätningar till 100 %. De kommer inte att arrangera nästa konferens.

Vårt avelsmaterial

Det avelsmaterial vi har till förfogande, om alla viktiga samhällen överlever vintern, är följande:

Linje	Antal	Moder
Bön2	2	HR1314
Bön2	6	IA12305
Sikås	4	IA11253
Noris	6	BH1308
Stavershult	5	IA12304
Krokvåg	4	IA12203
Hjoggböle	2	SC12204
Ultravik	2	PR13402
Föllinge	2	IA12107
Hammerdal	2	IP1450
Bjurholm	2	PR12127
Fjellbacka	1	Från Umeå

Endast ca hälften av dessa är mätta. Resten kommer att mätas så fort det finns gråbin att plocka.

Viktiga medhjälpare

Jag har under 2 somrar kört en drottningodlingscirkel i vår förening. Framgångarna har varit begränsade, men det har ändå gått framåt. Den här sommaren fortsätter vi och då ska vi lyckas ännu bättre. Den viktigaste drottningodlaren jag har är Arne Andersson i Vretstorp. Han har tagit fram ett stort antal de senaste åren, speciellt förra året. Han har också varit behjälplig på Lurö de flesta veckorna. Han har lovat ställa upp även i år. Sedan ska vi inte glömma familjerna Örnvald som ger oss all den service vi behöver på Lurö.

Vi tror på ett spännande år, inspirerande samarbeten och nöjsamma resor till Lurö. Avelsarbetet ska också innebära att vi tar ytterligare steg mot ett konkurrenskraftigt bi, som kan återta mer och mer av sitt forna utbredningsområde både här och i de länder där vi stöttar härliga kämpar för det nordiska biets framtid. - *Ingvar Arvidsson.*

Plan B är att den holländska gruppen som arbetar med mellifera skulle kunna stå som värd 2016. Vi står i kontakt med Romee van der Zee som deltar i ett intressant projekt med bin från ön Texel. Bina verkar klara varroa utan behandling. Hon har själv inte tid att delta men har lämnat ärendet till en grupp 'De Duurzame Bij', DDB, som arbetar för att få fram varroatoleranta bin. Vid sitt möte den 18 mars ska de ta ställning till om de är villiga att arrangera konferensen.

Plan C är att kontakta Hubert Guerriat som leder en grupp melliferaodlare i Belgien.

Konferensen 2018 vill våra kollegor från Finland arrangera – *Per Thunman*

VÅRA NORDBIKLUSTER

Antalet rasparningsområden för våra nordiska bin ökar steg för steg. Dessa områden med sina engagerade nordbi odlare kallar vi kluster. I varje kluster ska finnas en ansvarig som runt omkring sig har medhjälpare som tillsammans har god kontroll på rasparningsområdets bin och odlare. Den ansvarige bör samla dels till ett planeringsmöte inför odlingssäsongen, dels ett möte där alla odlare i området bjuds in varje år. Här följer en presentation av våra kluster:

Norrbotten

Vitådalens rasparningsområde med centrum i Högsön, Råneå. Se karta på baksidan! Ansvarig: Gunnar Jonsson, Strömsund 390, 955 92 RÅNEÅ gunnar.jonsson@ltu.se Medhjälpare: Kim Holmqvist

Arvidsjaur – Älvsbyn, på gång att bildas

Sedan c:a 10 år tillbaka har vi i Norrbotten en nordisk rasparningsbigård i Raivoberg, Moskosel, hemma hos Mats Furtenback. Det hela började då saligt hädan-gångne ”Bibirger” startade NDK, Norrbottens Drottningodlingsklubb, och placerade några nordbidrottningar hemma hos Mats för att kunna para nordiska bin. Och på den vägen är det och hos Mats har vi brukat para speciellt fina härstamningar. Den korta säsongen på 400 m. höjd över havet ställer till problem med få dagar som ger tillräcklig dagstemperatur för parningsflygning men har samtidigt motverkat att okända bisamhällen funnits i närheten, på samma sätt som det stora avståndet till andra odlare. Drönarmödrar har genom åren varit drottningar från K.D., I.A. eller P.R. Hittills har något 100-tal drottningar parats i Raivoberg och dessa har spridits inom främst Norrbotten. Ner mot Älvsbyn har intresset varit stort och Älvsby BF har bedrivit avel på avkommor från Raivoberg. Flertalet bisamhällen inom föreningen har nordiskt ursprung, om än inte helt rasrena idag.

Nu verkar intresset för odling västerut upp mot Arvidsjaur åter ha vaknat. Flera nybörjar- och fortsättningskurser är planerade under våren med Mats F. som kursledare, i Arvidsjaur BF:s resp. Älvsbyns BF:s regi. För att ge en uppfattning om kluster-områdets storlek, är avståndet Arvidsjaur – Älvsbyn c:a 10 mil, med f.n. ett drygt 20-tal kända odlare. Med planerad kursverksamhet lär antalet öka betydligt under kommande säsong.

Mats F. och Anders Olofsson (bitillsynsman Älvsbyn) har under vårvintern påbörjat inventering av områdets odlare/bigårdar och tänker kommande vår vingmäta de flesta kända bisamhällen. Detta för att få underlag ang. vilka som har behov av nya/antalet rasrena drottningar. De planerar även att byta ut några få drottningar av andra raser. Nordbiprojektet har lovat att bistå med drottningar & drottningceller för detta.

Kontaktperson: Mats Furtenback, Raivoberg 3, 930 86 MOSKOSEL raivoberg3@gmail.com. Medhjälpare: Anders Olofsson och Robert Sandberg, Älvsbyn. (Vid pen-nan/Erik Heedman.)

Västerbotten

Flera rasparningsområden. Parningsplats: Ultervik. Parningsstation: Hästliden. Används vid behov. Ansvarig: Per Ruth, Mellanbågen 14, 907 38 UMEÅ per.ruth@sofiehjem.ac. Genpool på Holmön. Ansvarig: Olle Nygren, olle@damina.se. (Se även sidan 14).

Norra Jämtland

Nordbireservat i norra delen av landskapet. Ansvarig: Karl Drakenberg, Sikås 4016, 830 70 HAMMERDAL. Delansvarig i Lit: Patrik Berg, Halasjön 120, 936 93 HALASJÖN patrik.berg@jamtbi.se

Södra/östra Jämtland

Rasparningsområde under bildande i Ragunda, Kälarne, Svenstavik och Gimdalen. Ansvarig: Uno Werner, Björkbackavägen 6 A, 831 42 ÖSTERSUND unowerner@gmail.com. Medhjälpare: Örjan Persson, Bengt-Johnny Johansson m fl

Härjedalen

Hela landskapet på gång att bli rasparningsområde. Ansvarig: Alf Andersson, Risbrunn 126, 842 94 SVEG blaklintens.bigardar@telia.com. Medhjälpare: Olav Carlsén, m fl

Östra Medelpad

Området kring Sundsvall på gång att bli rasparningsområde. Ansvarig: Lotta Wängdahl, Gransjön 121, 860 13 STÖDE lwa03@hotmail.com. Medhjälpare: Thomas Östergrens, Sven Nordström

Värmland, norra

Torsby kommun är rasparningsområde. Ansvarig: Inger Bengtsson, Vitsand 420, 685 94 TORSBY brittinger2008@hotmail.com. Medhjälpare: Tony Axelsson.

Värmland, mellan

Sunne kommun på gång att bli rasparningsområde. Ansvarig: Jean Berg, Banvägen 6, 686 95 VÄSTRA ÄMTERVIK jean.berg@telia.com. Medhjälpare: ?

Stockholmsområdet

Avelsbigård i Gustavsberg. Ansvarig: Ingvar Pettersson, Renvägen 32, 1345 34 GUSTAVSBERG ingvar.p@nordbi.nu. Genpool: Utö. Ansvarig: Calle Regnell i samarbete med Per Thunman.

Östergötland

Nordbi odling under uppbyggnad. Rasparningsområde under bildande i trakten av Åtvidaberg. Fångö parningsstation i malpåse. Kan bli genpool eller parningsplats i framtiden. Ansvarig: Håkan Rönnberg, Astrakanvägen 29, 585 93 LINKÖPING hakan.ronnberg@bikonsult.se Medhjälpare: ?

Dalsland-Lurö

Avelsbigård utanför Bengtsfors. Rasparningsområde kan bli möjligt i framtiden. Lurö parningsstation. Ansvarig: Ingvar Arvidsson, Ängemyrsgatan 5, 666 31 BENGTSFORS ingvar.arvidsson@telia.com. Medhjälpare: Arne Andersson m fl

Josef Starks stipendiefond

Josef Starks stipendiefond har nu genomfört det ursprungliga målet, att dela ut stipendier till unga biodlare i tio år. Stiftelsen avser nu att avsluta verksamheten och övergå till privat familjestiftelse.

Undertecknade informerar att Josef Starks Stipendiestiftelse, som verkat sedan 2004, avser att upphöra 2015, i dess nuvarande form. Detta avslutningsår kommer 1 Special Award stipendium och 6 hedersomnämnan utdelas, därefter kommer stiftelsefonden att avslutas och upphöra. Eventuella överskjutande medel kommer överföras till nya fonden.

Uppsala den 1 mars, 2015

Bo Malmgren, ordförande

Christina Stark, sekreterare/kassör.

Följande personer har tilldelats stipendium:

- 2004 Norge - Nils Drivdal, Special Award, medgrundare av SICAMM och dess sekreterare i många år.
- 2005 England - Richard Jefferson
- 2006 Sverige - Patrik Berg
- 2007 Slovenien - Elis Kadic
- 2008 Skottland - Rodger David Dewhurst
- 2009 Sverige - Alejandra Vasquez
- 2010 Sverige - Tobias Olofsson
- 2011 Irland - Eoghan MacGiolla Coda
- 2012 Slovenien - Cebelarsko Drustvo, Dr. Jozef Starc Metlika
- 2013 Slovenien - Andrej Server, Special Award
- 2014 Sverige - Karl Drakenberg, Special Award
- 2015 England - Dorian Pritchard, Special Award

Special Award till Dorian Pritchard, UK, president of Sicamm 2004-2014.

Dorian Pritchard har tillsammans med Josef Stark och Nils Drivdal varit aktiv ända sedan SICAMM startades, och tog över ordförandeskapet efter Josef Starks död. Efter att ha innehaft ordförandeposten i tio år, har han av ålders- och hälsoskäl lämnat den.

Hedersomnämnan till Ingvar Arvidsson, Sverige, projektledare i NordBi, har som projektledare för Nordbiprojektet sedan dess start, arbetat för vårt nordiska bi, *Apis Mellifera Mellifera*.

Hedersomnämnan till Erik Österlund, Sverige, SBR, som redaktör för Bitidningen har han under många år medverkat till att sprida kunskap om andra biraser, även vårt mörka nordiska bi.

Hedersomnämnan till Ingrid Ericsson, Bobäckens bigård, Karlskoga, som 2015 – trots en ålder av 81 år – driver Bobäckens bigård. Ingrid är fd. lantbrukare, är styrelsemedlem i Karlskoga-Degerfors Biodlarförening, varit delegat på SBRs riksmöten, deltagit i Apimondias världskongresser, aktiv ledare i Studieförbundet Vuxenskolas kurser för nya biodlare och har introducerat biodling på grundskolan.

Hedersomnämnan till Stane Plut, fd. ordförande i Semmic biodlarförening, Slovenien, föregångsgestalt inom slovensk biodling och apiterapi.

Hedersomnämnan till Vlado Augustin, ordförande i biodlarföreningen Cebelarsko Drustvo Dr Jozef Starc Metlika, Slovenien, som genom mångårigt arbete utvecklat den 100-åriga föreningen till dagens moderna verksamhet.

Hedersomnämnan till Zdzislaw Glinski, Polen, professor emeritus i veterinärmedicin, som samarbetspartner i Sicamm, för forskningssamarbete och medförfattarskap vid Lantbruksuniversitetet i Lublin, och för gott samarbete mellan Polskiej Akademii Nauk (polska vetenskapsakademien), Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och SLU.

2015

Efter att ovan utdelningsbeslut verkställts, avslutas och stängs fonden. Undertecknad, initiativtagare till Josef Starks Stipendiestiftelse och dess ordförande de tio åren fonden avsetts arbeta, lämnar posten som dess ordförande. Därefter ombildas fonden till breddat och annat ändamål. Ny styrelse väljs.

Stockholm den 1 mars, 2015

Bo Malmgren, ordförande

Josef Stark håller föredrag.

Nils Drivdal

Dorian Pritchard

PLANER FOR ÅRETS AKTIVITETER I NORGE

Norges Birøkerlag vil starte opp en ny ytelsestest (sv: egenskaper) av brune dronninger i år. Vi regner med å teste ca 200 dronninger i Norge. Norges Birøkerlag er en av partnerne i det nye EU finansierte prosjektet Smartbees, som skal arbeide for å bevare de lokale underartene av honningbier i Europa. I dette ligger det at man skal stimulere til økt avl på de lokale underartene, som i stor grad blir presset bort til forhold for underarter som carnica og ligustica, hvor man har drevet systematisk avl i lang tid. Man ønsker også å gjøre Europas honningbier mindre avhengig av kjemisk bekjempelse av Varroa og man vil derfor legge stor vekt på resistens mot Varroa i avlsarbeidet. I de Nordiske landene og i Storbritannia og Irland vil Smartbees arbeide med de brune biene. Birøkterne som tester brune dronninger for Norges Birøkerlag vil også delta i Smartbees prosjektet og testingen vil følge Smartbees felles prosedyrer. Smartbees vil også etablere 2 testbigårder i Sverige og en på Læsø i Danmark. Hver testbigård vil motta 15 dronninger bestående av 3 søstre fra 5 avlsdronninger. Som takk for innsatsen vil testverten motta ca 100€ for hver dronning som testes. Norges Birøkerlag mottar mange forespørsler fra utlandet, spesielt Tyskland hvor birøktere ønsker å importere brune dronninger fra Norge. Slike forespørsler har blitt videreformidlet til en av dronningavlerne som avler dronninger for Norges Birøkerlag som har eksportert et betydelig antall dronninger. I 2015 blir det fokus på å dekke behovet for brune bier i Norge.

Nya parningsstationer på gång

Norsk Brunbielag som er Foreningens NordBis norske søsterorganisasjon ble etablert høsten 2013. Brunbielaget startet med kartleggingen av brune bier i Norge i 2014 hvor man analyserte vingepreparater fra 78 bifolk. Ca 1/3 av disse kunne klassifiseres som rimelig rasereine. Det vil hentes inn avlsmateriale fra disse i år, og det vil produseres nye dronninger til lagets medlemmer. Det ble også etablert en ny parestasjon i Østerdalen, men denne er ikke lovbeskyttet så det må overvåkes nøye at det ikke

kommer nye birøktere til dette området. Kartleggingen vil fortsette i 2015 og man vil også teste ut minst 2 nye parestasjoner. Norsk Brunbielag har søkt og fått finansiering fra Norsk Genressurscenter til dette arbeidet. I løpet av 2015 vil Brunbielaget etablere sin egen avlsplan. I motsetning til Norges Birøkerlag som bruker en lukket populasjon hvor alle avlsdronningene bidrar med jomfrudronninger og droner på parestasjonen vil Brunbielaget trolig heller benytte seg av linjeavl.

Hemsidan också på gång

Norsk Brunbielag søkte og fikk finansiering fra Landbruks og Matdepartementet til å etablere en hjemmeside. Denne er ennå i etableringsfasen men vil fylles med stoff som skal gjøre den attraktiv for birøkterne og være en fin informasjonskanal ut til medlemmene og bidra til å øke medlemstallet fra dagens 35. Når NordBi har mer enn 500 medlemmer burde man kunne øke medlemstallet betraktelig i Norge også, bl.a. med flere medlemmer fra reinavlsområdet for den brune bia i Flekkefjord, Lund, Sirdal og Sokndal kommuner, hvor man for første gang på flere år arrangerer kurs for nye birøktere. Brunbielaget ønsker å støtte arbeidet i reinavlsområdet.

Bra samarbeide

Norsk Brunbielag og Norges Birøkerlag har et godt samarbeid og det var undertegnede som tok initiativ til etableringen av Norsk Brunbielag for å få i gang en redningsaksjon for de brune biene i Norge. Undertegnede bistår Norsk Brunbielag med skriving av prosjektsøknader og har en rådgivende rolle på Brunbielagets styremøter. Ingvar Arvidsson har gitt gode innspill til Norsk Brunbielag og Brunbielaget ønsker å ha et godt samarbeid med NordBi.

Norges Birøkerlag og Norsk Brunbielag ser fram til en ny sesong og håper at været viser seg fra sin beste side så vi kan få parete mange brune dronninger slik at vi kan bevare og forbedre de brune biene i Norge! – Bjørn Dahle, Norges Birøkerlag

Nordbis hemsida på gång

Nordbis hemsida är på gång att uppdateras. Målet är att vi ska ha en hemsida där det är lättare för oss administratörer att lägga ut färsk information om vad som är på gång i föreningen. Hemsidan är till för lite mer långsam information dit man också kan hänvisa blivande medlemmar som också vill stötta arbetet med det nordiska biet.

Om man vill prata med likasinnade är facebookgruppen som heter Nordiska bin, Apis mellifera mellifera att rekommendera. Man skickar en förfrågan om medlemskap i gruppen på sidan och blir sedan insläppt av någon av oss administratörer. Det är Torbjörn Berglund som har startat gruppen. Det här är alltså ingen officiell sida för Nordbi utan alla som skriver gör det på eget ansvar. Gruppen har nästan 300 medlemmar i dagsläget.

Allmänna frågor om A.m.m kan man ställa på facebooksidan, men om du vill ha svar på frågor ifrån någon i styrelsen är e-post eller ett telefonsamtal fortfarande att rekommendera.

Den nya adressen är nordbi.se – Hanne Uddling.

KAMPEN MELLAN DET MÖRKA OCH DET GULA BIET

Jag fick några kassar med gamla bitidningar som gåva för en tid sedan. Jag har inte tagit mig tid till att titta i dem förrän nu. Visst hittar man en hel del intressant att läsa och en del som gör en bedrövad. Jag har fokuserat på kampen för det nordiska biet och motståndet från gulbiodlarna. De står långt ifrån varandra och ingen från ledande håll visar något som helst intresse för att ta något ansvar för vårt eget ursprungliga bi. Det har naturligtvis en speciell orsak.

Förbjud import

I början av 1940-talet slipas knivarna. G A Hellers i Göteborg och Stockholms läns biodlarförbund har hos Kungl. Maj:t begärt att importförbud skall införas för bin. Motiveringen är främst risken för att importbina ska föra sjukdomar till landet och de menar att de senaste årens stora bidödlighet beror på de italienska binas dåliga anpassning till vårt klimat.

I en osignerad artikel i nr 11 1941 kritiserar förslaget om importstopp med kraft. ”Att import av bin sker i stor utsträckning som är fallet har sin grund i, att vissa utländska raser visat sig mycket överlägsna våra egna nordiska bin i fråga om avkastning, fromhet, mindre svärmlust (åtminstone för italienska bin) m m.” Vem som står bakom dessa rader är inte svårt att räkna ut.

Redan i nästa nummer tar det ordentlig fart. Sven Bjärkstam från Söderbärke är upprörd: ”Skulle ett dylikt importförbud verkligen komma till stånd, så skulle det för mig och tusende andra biodlare icke längre vara något nöje att hålla bin. Vi alla, som haft de mörka, argsinta och i andra avseende mycket otrevliga bina och som sedan övergått till de gula, fromma, flitiga och lätthanterliga bina, som vi lärt oss tycka om, för att inte säga älska, vi skulle då säkert hellre sluta med biodlingen än återgå till de gamla ”etterpåsarna”.”

Svaret låter inte vänta på sig. Alf Lidström som representerar Stockholms BF bemöter kritiken på 3 tättskrivna sidor. Han argumenterar för stoppet med att kontrollen av importdrottningarna är obefintlig, de gula bina klarar vintern dåligt och de är några riktiga tjuvbin, som ofta hämtat sin skörd ur nordiska samhällen.

Rädda spillrorna

I januarinumret 1942 kommer ytterligare en anonym ledarartikel men på konfrontation mot den 2 månader tidigare. Rubriken är: Rädda spillrorna! ”Det nordiska biet kännetecknas av hårdighet, god anpassning till vårt karga klimat, tämligen rask utveckling samt god sammanhållning i stora samhällen. Svärmdriften är ej märkbart utpräglad. ... De importerade bina har långsamt men säkert trängt undan det nordiska, inhemska biet. I våra slättbygdsområden kan man inte uppleta något enda bisamhälle, som är av vår inhemska stam. Bina utgörs huvudsakligen av italienska bin samt allsköns bastarder

mellan dessa och nordiska. ... Biodlarna i våra ljungdragstrakter i Bohuslän och Västergötland ha ett dyrbart arv att förvalta, och det borde åligga inte bara riksförbundet utan lika mycket länsförbunden och lokalavdelningarna i dessa områden att portförbjuda alla utländska bin i de områden, där det nordiska biet har sin enda och sista hemvist. Rädda spillrorna av vårt nordiska bi! Gör det innan det blir för sent!” Med så olika röster talar SBR.

Alexander Lundgren, ordförande och affärsman

I samma nummer radas inläggen upp. Sven Bjärkstam återkommer och självaste Alexander Lundgren går till skarpt försvar för de italienska bina. Han är ju samtidigt den största importören av italienska drottningar. I majnumret argumenterar Holger Sjöberg från Bohuslän om det nordiska biets överlägsenhet. Han ger exempel på höga skördar och citerar en erfaren biodlare, som prövat krainer, hedbin och italienska, men fann våra inhemska vara bäst. Han slutar med: ”Det gäller för oss biodlare att få fram en stam, som kan fullt tillfredsställande ta vara på den honung, som finnes i såväl klöver som ljung. Skola vi emellertid fortsätta att hålla två raser sammanblandade med varandra blir resultatet det motsatta. Men om vi börja att planmässigt bygga upp på det nordiska bimaaterialets grund, som ännu finnes, kan vi omsider få fram en bistam, som går lika bra överallt i Sveriges land.”

1956 – sista striden?

Sedan gör jag ett hopp till 1956. I januarinumret presenteras en 80-åring: Lars J:son Björn. Han skriver själv under rubriken Tillvaratag vår nordiska biras! ”Det är med verkligt bekymmer jag i Bitidningen ser försöken att framhålla den italienska birasen på bekostnad av vår nordiska. Enär jag genom 60 års biodling fått kännedom om de flesta raser, vill jag såsom min bestämda uppfattning framhålla den nordiska rasen som varande den lämpligaste för våra förhållanden. Denna ras är även den förhärskande inom landet – om än mer eller mindre uppblandad – och är mycket tacksam för avelsurval. Genom sådan har jag fått fram stammar, som ifråga om samlariver, hårdighet och lagom svärmlust icke överträffas av någon annan ras. Dess sticklystnad och orolighet vid undersökningar har även vid lämpligt avelsurval kunnat nedbringas. ... Då vi i denna ras har ett mycket tacksamt avelsmaterial, är det ju onödigt att reklamera för en annan ras, vilket blott skapar förvirring. Bäst att ha en enhetlig ras inom landet, ty bastarder urartar mycket fort. ... Importörer och odlare av drottningar är ju part i saken och deras reklam hör hemma i annonsspaltarna.”

Det fortsätter i samma nummer med Om förstörandet av vår inhemska biras. Författaren heter Sigfrid Pauli. Han citerar Johan Nilsson i Flyinge, som jag minns från mina första år som företrädare för Projekt NordBi. Då hade

Vad är smart med SMARTBEES?

Ett fyraårigt projekt har startats av några biforskare i Europa för att säkra överlevnaden för de ursprungliga men allvarligt hotade biraser som kämpar med sin överlevnad. Det är främst Apis mellifera men också siciliana, cecropia, macedonica och iberiensis.

Projektets mål är hållbar biodling och bevarandet av honungsbiets genetiska variation. Detta ska ske genom att integrera biodlarna i utveckling av bisamhällena, initiera selektiv avel av alla europeiska biraser för att utveckla resistent och produktiva lokalt anpassade bin, vilket ska möjliggöra hållbar produktion och bevarande av binas roll som pollinatörer i jordbruket.

De ledande forskarna i Smartbees är Dr Aleksandar Uzunov och Dr Ralph Büchler vid biinstitutet i Kirchhain i Tyskland. Vår kontaktperson är Björn Dahle i Norge. Ett av deras delprojekt är att avla fram varroaresistenta bin och där kan vi bli indragna. Björn vill att vi ska hitta 2

biodlare som kan ställa upp som testvärdar för 15 drottningar var. Vi kan också leverera testdrottningarna om vi kan finna samhällen med specifik motståndskraft. Det innebär att vi i södra Sverige som har varroan i våra samhällen, räknar nedfall och därifrån väljer ut några intressanta mödrar. Det är meningen att de 15 drottningarna ska komma från 3 olika mödrar. Vi kan eventuellt också få en testserie från Texel i Holland. Texel är en ö utanför den holländska kusten, där det finns ca 200 nordiska samhällen. Dessa har uppnått resistens och behöver inte längre någon behandling.

Det är mycket tillfredsställande att biforskningen i Europa tar sig an den viktiga uppgiften att bevara och utveckla de ursprungliga lokala biraserna. De är oerhört trängda av främst carnica, ligustica och buckfast. Bland dessa engagerade biforskare finns dock ingen från Sverige. Det bristande intresset från våra svenska biforskare är tragiskt. – IA.

han fått överge sina nordiska utmärkta bin. 1956 är han fortfarande en förkämpe för det nordiska biet. ”Det sorgliga är, att de stortaliga geschäftmakare, som gör sig breda med sin propaganda för italienska och andra utländska drottningar, inte får de mothugg de förtjänar. Vi har haft och möjligen har vi ännu några rester kvar av vårt härliga nordiska bi, danat och anpassat efter vår natur och vårt klimat sedan årtusenden. Dessa bin är för våra förhållanden i alla avseenden överlägsna dessa främmande importerade raser, som i sina respektive hemland säkerligen är de bästa, men här i vårt land endast verkar förstörande på vår egen biras.” Han presenterar också en biodlare i Trollhättan, Sigfrid Kadesjö, som i motsats till Johan Nilsson var en stor bekämpare av vårt nordiska bi, med sedvanliga argument: ”Men skulle vi inte kunna unna våra vänner biodlarna i de mera bistra klimatområdena något annat än oroliga, sticklystna, svärmpigga små husdjuren, som ryms under beteckningen nordiska bin.” Han förordar kaukasiska eller italienska eller ännu hellre korsningar mellan dessa raser.

Sigfrid Pauli avslutar med: ”Frågan om förbud mot vidare förstörelse av vår nordiska biras är inte oberättigad. Det finns både etiska skäl och värdeskal, som talar för en sådan åtgärd. Vi kunde ju till att börja med få våra alltför klåfingriga ”rasförädlare” att dämpa ner sig en smula.”

Detta blev inte sista ordet. Både Kadesjö och Pauli återkommer med hårda angrepp på varandra. Nordbiodlarna vill ha tillbaka det nordiska biet helst över hela landet. Importerna har bara lett till problem. Gulbiodlarna håller på sin ras och menar att de nordiska bina är underlägsna och finns nästan inte kvar. Och det ser de som en fördel. Men Kadesjö, som sitter i Avelskommittén föreslår för att få tyst på nordbiodlarna, att en parningsstation ska in-

rättas för nordiska bin i Dalarna. Johan Nilsson i Flyinge får sista ordet och försöker gjuta olja på vågorna med att säga, att det kan finnas bra gula bin också, men inte de som kommer från USA.

Kadesjö är en ofta förekommande skribent i Bitidningen. I juninumret presenterar han som avelsansvarig de fyra parningsstationer som SBR stöttar. Det är tre för gula, en för nordiska. Den för nordiska finns vid Domnarvet. En av parningsstationerna har drönarsamhällen från Kadesjö. I samma nummer finns 7 annonser för drottningar. Sex för gula, en för nordiska.

Nordbiodlarna fick gömma sig i buskarna

Så stod kampen mellan de två lägren. Man behöver knappast vara någon fanatisk anhängare av det nordiska biet för att känna sympati för dem som kämpade för ett långsiktigt bevarande och utvecklande av vårt nordiska bi. Men det tippade allt efter hand över till gulbiodlarnas fördel. Mer och mer trängdes nordbiodlarna tillbaka. Deras älskade bi blev snart uppblandat med diverse importerade raser och de fick snällt ställa in sig i ledet och göra ”som alla andra”. Några höll ut, bodde långt ifrån andra biodlare, eller hade möjlighet att para sina drottningar på säkert ställe. Men de hamnade utanför och blev betraktade som kufar och fick gömma sig ute i buskarna medan de ”stora” kunde gotta sig i de fina salarna med höjdarna inom den svenska biodlingen.

Detta var bara ett axplock ur några bitidningar från 40- och 50-talen. Det ger ingen helhetsbild av det nordiska biets väg mot utrotning, men gör kanske utvecklingen begripligare. Nu hejdades färdens mot utrotning, men på 80-talet var det bra nära. Vi kan idag glädja oss åt ett tydligt nyvaknat intresse för det nordiska biet. Det nordiska biet har framtiden för sig! – IA.

KONSTEN ATT KÖPA NORDISKA BIN

Vi heter Sofia Jonsson och Mike Nannes och är biodlare i Sävar, Västerbotten. Efter att ha inspirerats av bekanta som hade sina bikupor utanför köksfönstret bestämde vi oss för att anmäla oss till en biodlingskurs våren 2013. Samma år köpte vi två samhällen och startade Öxbäckens Biodling. Sommaren 2014 odlade vi våra första nordiska drottningar och har nu utökat till 10 samhällen. Inför 2015 planerar vi att utöka antalet samhällen ytterligare, producera avläggare till försäljning samt fortsätta med drottningodling.

När man som entusiastisk men oerfaren biodlare ska till att köpa sina första nordiska bin är en av de första frågorna man ställer säljaren huruvida dennes bin är nordiska. Det var den fråga jag och min sambo, Mike Nannes, ställde efter vi gått en biodlarkurs och fått nys om att det fanns bin till salu. Ja, de är nordiska, blev svaret. Säljaren var bitillsyningsman och hade flera års erfarenhet som biodlare så vi godtog svaret och köpte två samhällen. Det vi sedermera lärt oss är hur viktigt det är att göra noggranna efterforskningar innan man köper bin och fördelarna med att vingmätta sina samhällen.

Vngmätningen avslöjande

Den första sommaren, 2013, bytte vi ut en av drottningarna, vars äggproduktion var låg, mot en renrasig nordisk drottning från Per Ruth, Umeå, drottningodlare inom Nordbi projektet. Den andra drottningen verkade stark och fick gå kvar. Detta samhälle var först ut att rensningsflyga våren 2014 och var otroligt starkt under försommaren. I samband med att jag var hos Per Ruth för att lära mig om drottningodling kom detta samhälle under diskussion. Då hade drottningen svärmat och jo, de var lite ilskna av sig. Eftersom vi har våra bin inom reservatområdet Sävarådalen, Västerbotten och har flera andra biodlare inom samma flygområde föreslog Per vingmätning för att säkerställa rasen. Per Thunman, Nacka, hjälpte oss med vingmätningen och resultatet visade att vår drottningens avkommor endast var 12-20% nordiska, resten Krainer. Katastrof! Förutom skamkänslan som kom av att vi köpt bin utan att ha försäkrat oss om vad det var vi köpte, så undrade vi självklart hur mycket skada våra blandrasdrönare hunnit göra inom reservatet.

In med nordiska drottningar

Att byta ut korsningsdrottningen mot en renrasig nordisk drottning var en självklarhet för oss, men det krävdes en hel del arbete. Till saken hör att vi, innan vi fick kännedom om drottningens ras, redan fångat in två svärmar

från samhället samt delat ursprungssamhället i fyra avläggare, alltså sammanlagt sex samhällen. Vid den här tidpunkten, mitten på juni, fanns ännu inte drottningar att tillgå från odlarna och därför tillsattes istället svärmsceller, vilket resulterade i totalt sex omärkta, blandrasdrottningar. Lite senare fick vi hjälp med nordiska drottningar från Per Ruth och Sven Carlsson, Nordmaling. Fem av sex drottningar godtogs vid första tillsättningen men i ursprungssamhället krävdes inte mindre än tre tillsättningar. Till följd av detta arbete är vi nu väldigt bra på att hitta igen omärkta drottningar.

Detta exempel från Sävarådalen illustrerar den utmaning som de flesta odlare av nordiska bin inom reservatområdet står inför; oavsiktlig förorening av genpoolen inom reservatet, härrörande från okunskap hos nya såväl som erfarna, men icke insatta biodlare. Som bi- och drottningodlare av nordiska bin i Sävarådalen är vi nu lika måna om att hålla området så rent som möjligt som de ovan nämnda personer engagerade inom Nordbiprojektet. Följaktligen har vi reflekterat över den situation vi själva försatte oss i och funderat på vilken information som varit nödvändig för att undvika denna situation och vilka åtgärder som hade kunnat vidtas när misstaget redan gjorts.

Den bästa och enklaste lösningen hade varit att köpa nordiska bin från seriösa biodlare som andra medlemmar i Nordbi eller den lokala biföreningen gått i god för. Nu finns det många fler biodlare som säljer bin än så, vilket gör det lite svårare. I vår situation skulle vi i första hand hört oss för bland de mer erfarna biodlarna i vår förening om någon kände till säljaren, vilken typ av bin han hade och vilka typer av bin som andra odlare i just det området hade. Förmodligen hade någon känt till att vissa odlare i området hade nordiska bin men att det även fanns Krainer-blandningar. Biodlaren själv trodde sig ha nordiska bin då han vid några tillfällen köpt odlade nordiska drottningar, men hade sedan övergått till att låta samhällena dra upp egna drottningar som friparat sig, varvid korsning uppstått.

Nästa steg hade varit att fråga säljaren om lov att vingmätta samhällena innan köpet. Med det utslag vingmätningen fick tvivlar jag starkt på att vi genomfört köpet. Tyvärr kände vi då inte till möjligheten att göra vingmätning. Med den vetskap vi har idag känns det självklart att vingmätta bin man köper in till reservatet och vi uppmuntrar andra biodlare i vår närhet att vingmätta sina bin och hjälper till att utföra mätningarna. Hade vi följt denna handlingsplan hade vi kunnat undvika att överhuvudtaget ta in korsningsbin i reservat, men vi hade hunnit ta hem samhällena. När väl samhällen stod där hade det varit lämpligt att kontakta våra lokala drottningodlare för att beställa drottningar och byta ut båda köpedrottningarna snarast möjligt. Detta är en rådlig åtgärd för alla som ämnar ta in bin i reservatområden och som inte är helt säkra på renrasigheten.

Sofia Jonsson och Mike Nannes

Alla måste inse vingmätningens vikt

Vi vill uppmuntra att sprida information om vingmätningens metod för såväl nya som erfarna biodlare, i vilka situationer vingmätning kan användas, och vem som utför dem. Det ligger i allas intresse att vi håller våra reservat rena och det finns säkerligen fler än vi som villigt ställer upp och utför vingmätningarna åt biodlare i vår närhet. En viktig informationskanal är dessutom biodlarkurser. För er som är engagerade som utbildare finns möjligheten att tidigt nå ut till nya biodlare. Många deltagare har ännu inte köpt bin och med rätt information får de möjlighet att göra klokare val när de ska köpa bin.

Friparningen fungerade

Avslutningsvis, för er som undrar, kan vi berätta våra korsningsbin troligtvis inte orsakade så mycket skada inom reservatet. En av de nordiska ungdomsrotningarna från ett annat av våra andra samhällen friparade sig i Sävar sommaren 2014 och vingmätningen på hennes avkomor visade 96%. Fortsatta vingmätningar kommer att påvisa utvecklingen.

Ett stort tack riktar vi till Per Ruth, Sven Carlsson och Per Thunman som uppmärksammade oss om situationen och hjälpte till att reda upp den. – *Sofia Jonsson.*

STORA JÄMTLAND

Jämtland består av 2 delområden. I norr har vi reservatet och i söder/öster ett kluster med ca 11 engagerade nordbiodlare som har som målsättning att skapa ett rasparningsområde även här. En ytterligare anledning att dela upp landskapet är att det är indelat i 2 varroazoner. I söder med Ragunda och Bräcke kommuner i zon 2 och resten av landskapet i zon 3.

Södra delen

Arbetet med renparningsområden håller vi nu på sparlåga. Vi upplever att vi har fullt upp med våra egna bin och en satsning på nya biodlare.

Ett resultat av senaste träffen för oss, som vill jobba med det nordiska biet i Jämtland, blev ett anpassat skötselkort. Vår ambition är att bedöma våra samhällen efter detta under 2015. Resultaten ska sedan sammanställas och analyseras. Möjlighet finns även att göra vingmätningar inom gruppen. Under de senaste åren har vi mätt drygt 70-talet samhällen.

Vi försöker även få fram tillräckligt med samhällen för att tillgodose behovet inom vårt område och säljer en del samhällen utanför Jämtland. – *Uno Werner*

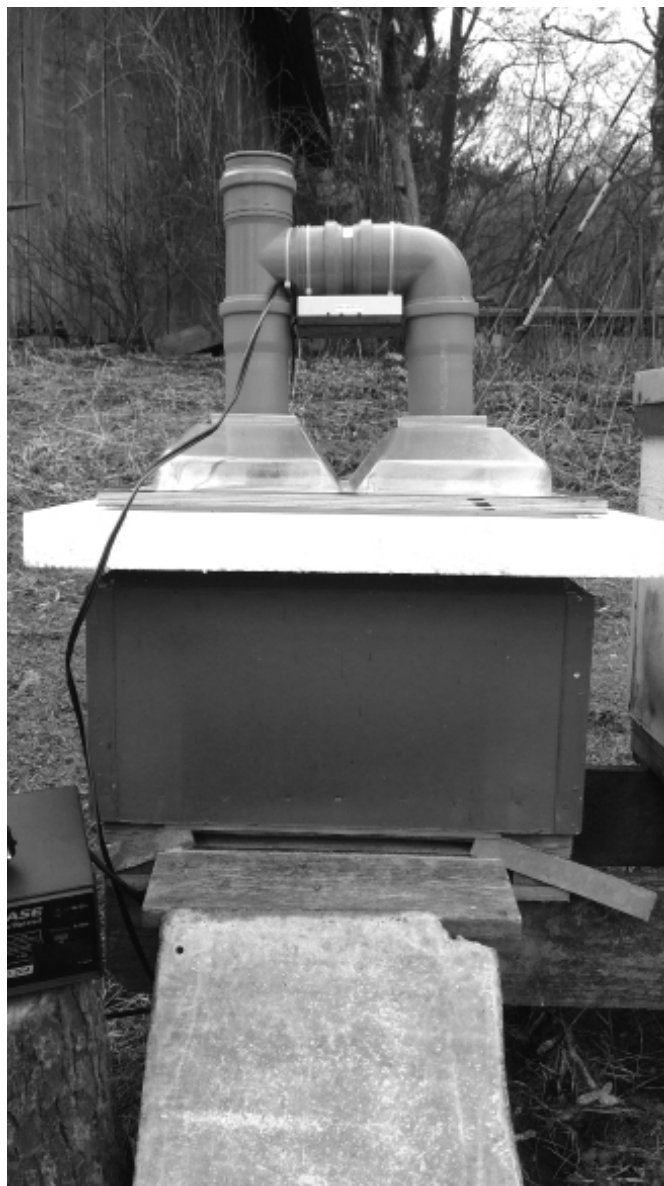
VARROABEHANDLING MED OXALSYRAFÖRÅNGARE

För några år sedan blev jag uppringd av Peter Wissel, en tysk biodlare och numera god vän, som berättade att han var intresserad av nordiska bin. Peter och hans fru har också ett hus utanför Markaryd, där han nu har en bigård. Han hade köpt en Oxamat oxalsyraförångare att behandla varroa med. Jag blev mycket intresserad av denna, därför att det var andra gången jag fick bidöd efter behandling med droppmetoden med oxalsyra. Nära hälften av samhällena blev så skadade att de tynade bort under våren. Oxamatbehandlingen är däremot mycket skonsam mot bina. Man kan behandla flera gånger utan att skada dem.

Peter beställde 3 st Oxamat till mig, till Michael Lühr och till biodlarföreningen från Tyskland där den tillverkas. Vi har behandlat hundratals samhällen med bra resultat. Oxamatet består av en genomskinlig huv som sätts över den öppna kupan. Det sitter en packning under. För att inte packningen ska bli skadad av propolis, lägger jag en 3 cm tjock frigolitskiva direkt på kupan. Storlek 60 x 60 cm. Ett fyrkantigt hål, 36 x 36 cm sågas upp i mitten. Flustret ska vara helt öppet vid behandlingen. Det går även bra med varroabotten för god ventilation. På Oxamaten finns ett plaströr med 2 böjar. I det ena röret sitter en fläkt, i det andra en bilstrålkastarlampa. I en liten skål lägger man en oxalsyratablett, som innehåller ett gram oxalsyra. Skålen sätts direkt på lampan. Vid start startar fläkten och driver runt ångan i hela kupan. Efter ca 4 minuter stängs den av automatiskt. Fläkten ska gå tills röken upphört.

Apparaten kan anslutas till 12 volts bilbatteri eller transformator 220/12 volt 20 Amp. Oxamaten kostar ca 1 600 kr + ev transformator för 500 kr.

Jag behandlade bara en gång i höst och tänker behandla en gång efter rensningsflygningen i vår då nedfallet var 1500-2000 kvalster per samhälle. Bruksanvisning finns översatt till svenska hos mig om någon är intresserad. 0431-441115. – Boris Karlsson, Stavershult

Oxamaten placeras över kuplådan, som bilden visar. Flustret öppet.

RAPPORT FRÅN HÄRJEDALEN

Övervintringen ser bra ut, alla lever i de bigårdar jag har hunnit besöka (vägarna är inte framkomliga till alla bigårdar), men det är långt till dess att färan är över. I år har bina i hembigården kunnat rensa sig med barmark utanför kupan till skillnad från förra året (se bild).

Förra året var övervintring bra. Alla överlevde och bina kom igång tidigt och kunde utnyttja sälgraget, men sen kom en period med kallt väder som avslutades med snö på midsommarafton. När äntligen värmen kom var bina starka och det blev ett rekordår på hyggena, men de bigårdar som har försommardrag på maskrosor och lingon stod still. Där blev ingen skörd och ljungen torkade bort, så slutresultatet blev lite bättre än medel.

I Härjedalen är vi inte så många biodlare. Vi har Ove som har sina bin i Storsjöbygden. Vi har två nya biodlare: Pernilla och Jörn som har sina bin i Hedeviken c:a 7 mil

från Sveg. Inne i Sveg har vi sett bin men har inte kunnat lokalisera var dom kommer från, troligen en svärm i en skorsten. Förr har det funnits biodlare där. Vi andra Clas, Erik, Olav och Alf har våra bigårdar i en cirkel c:a 1,5 mil runt Sveg. Sammanlagt finns det c:a 40 samhällen runt Sveg och ett par stycken i Hedeviken. Behovet av nya drottningar är 15- 25 st (celler) fördelade på Olav 5 st., Alf 5 st., Clas 4 st, Erik 3 st. och Ove 3 st. samt ett par st till Pernilla och Jörn. Vi skall träffas i Risbrunn i maj och då får vi planera hur många vi kan ta, för folk måste ju vara hemma och förberedda när de kommer. Då skall även biprover för vingmätning lämnas in från de samhällena som man tror är rena nordiska.

Om det fina vädret håller i sig och vi inte får för långa kalla perioder, så kan det bli ett riktigt rekordår i samtliga bigårdar i år. – Alf Andersson

VITÅDALENS NORDBIOMRÅDE

Intresset för Nordiska bin är fortfarande starkt i Norrbotten. Vi som är biodlare inom det vi kallar Vitådalens Nordbiområde blir också fler och fler och vi brer ut oss över ett allt större geografiskt område (se karta). Från att bigårdarna tidigare har varit koncentrerat till området runt Högsön och Jämtön, finns det nu bigårdar även i Siknäs (söder om Töre) samt vid Grundforsbacken (väster om Morjärv). Vi är nu sex biodlare i området som tillsammans har ca 50 bisamhällen. Antalet samhällen växer stadigt.

Nordbiområdet växer

Tack vare en bra kommunikation inom Luleå biodlarförening har vi lyckats styra nybörjare inom området att välja Nordiska bin. Under år 2014 genomförde vi en nybörjarkurs som var särskilt inriktad på odling av det Nordiska biet. Vi genomförde tre träffar med huvudsakligen teoretiskt innehåll under vårvintern och därefter lika många träffar med praktiskt bigårdsarbete under sommarsäsongen. Min upplevelse är att det är viktigt för nybörjare att åtminstone första sommaren få praktisk hjälp. Att arbeta tillsammans med bina, är också ett sätt att öka det gemensamma intresset att hålla en och samma ras inom ett område. Vi är ganska säkra på att det inom Vitådalen inte finns några bisamhällen av annan ras. Dock, eftersom området expanderar, kommer vi ju allt närmare andra biområden, vilket, om vi inte har koll på hur vi flyttar våra samhällen, kan innebära att vi i riskerar att få en blandraspopulation.

Vingar ska mätas

Sommaren 2014, blev som jag tidigare redovisat i NordBi-Aktuellt, ett mycket bra honungsår. De vingindexmätningar som borde ha gjorts, hanns därför inte med. Att mäta vingar är dock en högt prioriterad uppgift för 2015. Visar det sig att våra vingindexvärden börjat sjunka på ett oroande sätt, finns det en möjlighet att koncentrera samhällen med bra vingindex till området väster om Morjärv. Detta är ett utpräglat barrskogsområde med

ljungrika tallhedar och stora myrmarker. Jag brukar själv flytta upp några samhällen dit i mitten av juli för att få ljunghonung. Sommaren 2013 gav bra med ljunghonung men 2014 var det dock för torrt för att det skulle bli någon nektarproduktion. Områdets fördel är dess ”enslighet” – här är det långt mellan gårdarna. Det är osannolikt att någon drönare med fel härstamning skulle kunna förirra sig till detta område, då närmaste bigård torde ligga på 15 km avstånd. En av denna sommars tilltänkta avelsdrottningar (Stavershult) finns placerad hos Anette Andersson, som startat biodling på Grundforsbacken.

Rekordmycket snö

Den vinter vi fortfarande befinner oss i när denna artikel skrivs (18/3), har varit en rekordvinter beträffande snömängd. Som mest hade vi enligt SMHI:s uppgifter ett snödjup på 116 cm i februari. Bisamhällena har därför legat varmt inbäddade i djup bommulslik snö. När jag i februari åkte ut för att se hur det såg ut i bigårdarna var det därför omöjligt att överhuvudtaget se dem. Att det är gott om snö är dock inte ett problem. Snön isolerar mot kylan och eftersom den är torr och porös och släpper den igenom all luft som behövs för att bina ska kunna andas. Vi har nu de senaste veckorna haft några fantastiskt fina vårvinterdagar med strålende sol och temperaturer upp mot + 10 grader. I det sköna vädret tog jag mig en tur till bina för att kolla om de tinat fram och om de lockats ut i det varma vädret. Bilådorna hade tinat fram, och på samma sätt som det tidigt på våren bildas barmark närmast trädstammarna, var det nu öppet runt lådorna. Något enstaka bi var ut och visade sig på flustret men ingen större trafik. Då jag försiktigt lyfte på några lock, kunde jag se att bina satt kvar i fasta yngelklot och att de av allt att döma hade gott om foder kvar. Det kändes tryggt att kunna konstatera att bina och jag var av samma uppfattning; än är det minst en månad kvar att vila innan det blir dags att dra igång. För mig får vintern gärna fortsätta till i början av maj. – *Gunnar Jonsson*

En av Gunnars bigårdar som håller på att töa fram i vårsolen.

LIVET I VÄSTERBOTTEN

Marssöndagen då vasaloppsåkningarna slet i vattenfyllda spår konstaterade många biodlare här i Västerbottens kustland att bina redan var ute och rörde på sig. Törs vi hoppas på samma goda övervintring som i fjol? Ja, den här vintern följer än så länge samma milda mönster som förra årets, men det är naturligtvis en lång och svår tid som återstår innan det första pollendraget avslöjar hur stor tribut kung Bore tagit av våra bisamhällen. Förhoppningsvis har han varit nådig för nu behöver vi alla bin vi har i länet så att vi kan förse den stora skaran nybörjare med lokalt framtagna samhällen och avläggare. Intresset för det nordiska biet och bevarandearbetet är fortsatt stort och nya nordbiområden kan vara på väg att etableras i länet. Det nordiska biet flyttar fram sina positioner men det gör dessvärre också varroakvalstret både norr och söder om oss. Ännu finns dock ingen dokumenterad förekomst av kvalstret i Västerbotten.

Avelsmaterialet 2015

Här är en förteckning på möjliga avelsdrottningar som rapporterats. Många samhällen har dock inte vingmätts ännu. Arbetet med fjolårets rekordskörd tog tydligen all kraft ur oss. Det får åtgärdas före årets odlingsstart istället. Drottningar som tillsattes förra året kommer att utvärderas under sommaren och är inte medtagna i den här sammanställningen. Vi håller tummarna för att merparten klarat vintern.

Drottningar hos Sven Carlsson:

SC 13311: Stavershult 100%, parad Ultervik, dotter till SC 11111. Toppbetyg ifråga om svärmtroghet och temperament. Medelgod skörd och bara enstaka kalkyngel.
SC 13312: Stavershult med motsvarande egenskaper men tyvärr bara 82% mellifera.

SC 12204: Hjöggböledrottning som var avelsdrottning 2014.

Drottningar hos Sara och Kristian Sandström:

SS 12103: LäUG 9308, ej vingmätt men inga svärmtendenser och bra skörd.

SS 12102: Syster till ovanstående, ej vingmätt och med motsvarande egenskaper men med något oroligare bin.

SS 12202: Hammerdal efter PR 09201, väldigt starkt samhälle med lugna bin men drottningen blev utbytt sommaren 2013 genom stilla drottningbyte.

Drottningar hos Sofia Jonsson och Mike Nannes:

PR 11103. Hammerdal, tidigare ägd av PR, dotter till KD 0831. Svärmtroghet, temperament, skörd och ky-resistens bättre än medel. G = 90%

PR 11132. Baggön. Tidigare avelsdrottning, ägd och dokumenterad av PR. G = 93 %.

PR 13108. Bjurholm efter JW 11918. Snälla och bra samlare som dock försökte svärma 2014.

PR 13314. Ultervik efter PR 09951. Snälla bin som gav 55 kg honung och gjorde svärmförsök 2014.

Drottningar hos Per Ruth:

PR 12313. Hammerdal. Avelsdrottning även 2014. Snällla, och kalkyngelfria. Starkt samhälle. Bestiftade enstaka svärmceller svärmmåret 2014 men svärmförsök uteblev..

PR 12921. Baggön. Friparad i Innertavle. Svärmtöga, snälla bin utan kalkyngel. G = 93 %.

PR 12961. Hammerdal efter KD 0831, friparad i Ultervik. G = 82 %. Svärmtöga, goda samlare utan kalkyngel. Kan vara lite vassa i temperamentet. – *forts. nästa sid.*

Projekt NordBi i Västerbotten 2015

Resurspersoner	E-post	Telefon	Plats	Verksamhet
Anders Berg	anders.berg@umu.se	073-6205060	Nordmaling	Bildande av nytt rpo
Anders Lundstedt	anderslundstedt@vindeln.net	070-3310903	Vindeln	Drottningodling
Bernd Klotz	kvarnhult@gmx.net		Malå	Drottningodling/Malå rpo
Björn Gavelin	bjorn.g.gavelin@telia.com		Holmsund	Drottningodling
Sture Gustafsson	aquila7K@gmail.com	070-2204641	Åsele	Bildande av nytt rpo
Eva Salander	evasalander71@gmail.com	070-2999980	Tavelsjö	Drottningodling
L.Lindholm/G. Engström	lena.lindholm@becken.se	0930-20467	Hörneå	Avläggare
Olle Nygren	olle.nygren@holmon.com	070-6636706	Holmön	Holmöns genpool.
Olof Lindberg	olof.lindberg@ncc.se		Sävar	Drottningodling
Per Ruth	per.ruth@sofiehem.ac	070-5692411	Umeå	Drottningodling/Ultervik/styrelseledamot
Rolf Sjöström	rolf.sjostrom@gmail.com	070-6562746	Ånäset/Umeå	Avläggare/Drottningodling
Sara/Kristian Sandström	sarasandstrom_@hotmail.com	070-6608766	Tavelsjö	Drottningodling
Sofia Jonsson och	fly_2005@hotmail.com	072-2079480	Sävar/Mickelsträsk	Kontaktpersoner Sävar rp
Mike Nannes	banksia@nannes.com	072-7021469		Drottningodling/Avläggare
Sven Carlsson	sven.carlsson@medkem.umu.se	070-2626172	Djupsjö/Umeå	Drottningodling/Hästliden/styrelseledamot
Tomas Jonsson	jonsson36@hotmail.com	070-6864319	Sillviken, Umeå	Drottningodling
Åke Jonson	ake.jonsson@tavelsjo.se	070-6938954	Tavelsjö	Kontaktperson Tavelsjö rpo /Drottningodling.

FÖRSTA ÖPARNINGSSTATIONEN

för det mörka biet i Tyskland

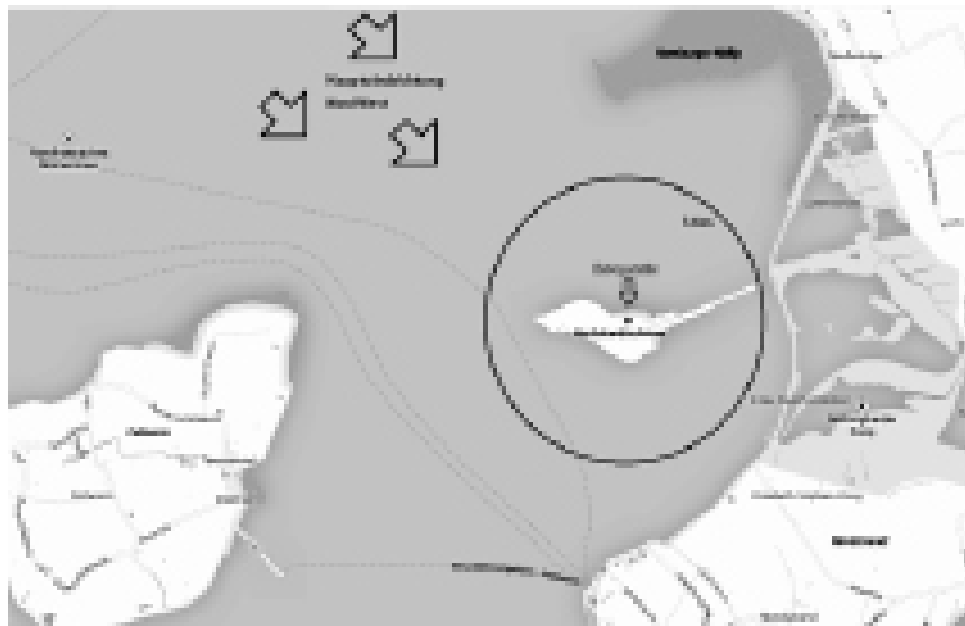
Jag heter Sebastian Runge och är biodlare i Norderstedt i närheten av Hamburg. Sedan ett antal år har jag arbetat med det Mörka Biet.

I februari 2014 började jag leta efter en säker parningsplats för mina bin. Då fick jag veta att det fanns en officiell parningsplats på en ö i Nordsjön som just nu inte nyttjas. Det var den lilla Hallig Nordstrandischmoor, ca 5 km från fastlandet och ca 175 ha stor. På fyra Warft lever 27 invånare. På Niewarft kommer den nya parningsplatsen att ligga. Jag lämnade in ansökan om att få nyttja platsen för det Mörka Biet. Efter samtal med

biodlingsorganisationen för delstaten Schleswig-Holstein och Hamburg kunde jag övertyga dem så att jag kunde genomföra testodling 2014. Jag ställde i ordning 6 drönarsamhällen och plasserade ut 70 parningskupor.

Parningsresultatet 70 % är inte så dåligt för en liten vindpinad ö!

2014 testades alla öparningsplatser som ligger vid Schleswig-Holsteins kust med DNA-test för att kontrollera säkerheten. Så även Nordstrandischmoor. Det visade sig att parningsplatsen var 100% säker, och det fanns ingen risk att mörka drönare kunde leta

Ön är den östligaste av De östfrisiska öarna.

sig till andra öar med parningsplatser för Carnica och Buckfast.

På grund av det goda DNA-testresultatet fick jag i februari 2015 rättigheten tilldelad, att nyttja den officiella parningsplatsen för det Mörka Biet. Därmed är det nu även i Tyskland möjligt att odla och bevara det Mörka Biet!

Har ni frågor så tveka inte att kontakta mig på dunkle-biene@bastis-imkere.de. Ett bra och framgångsrikt biodlingsår önskar Sebastian Runge. Översättn.: Hans Herdegen. Foto: S. Tietgen. Se även bild på sista sidan!

Vi minns Börje Enerup

En av de stora kämparna och profilerna inom nordbirörelsen har lämnat oss. Vad som utmärkte Börje var bland annat hans pondus grundat på kunskap, hans målmedvetna kamp för det nordiska biet i Jämtland och hans sympatiska personlighet. Karl Drakenberg har skrivit en minnesruna i Bitidningen nr 4. Läs den! – IA.

SC 13127. Hjoggböle. Bra utveckling från liten avläggare till starkt samhälle med god skörd. Bra temperament men något enstaka kalkyngel observerat. Ej vingmätt.

PR 13110. Bjurholm efter JW 11918. Lovande samhälle som dock behöver utvärderas mer samt vingmätas.

ÅJ 13106. Läsöursprung. Inga svärmförsök, bra temperament och kalkyngelfria bin. Ej vingmätt.

PR 13130. Bygdeträsk efter PR 10901. Snälla bin, goda samlare. Måste dock utvärderas mer samt vingmätas.

PR 13147. Ultervik efter PR 09951. Snälla och kalkyngelfria bin utan svärmförsök och med skörd över genomsnittet. Ej vingmätta.

PR 13225. Baggön efter PR 11132. Har visat lite humör men är kalkyngelfria. Bra dragbin. Ej vingmätta.

PR 13862. Ursprung Bygdeträsk. Snälla och kalkyngelfria bin som inte gjort något svärmförsök och tillhört toppavkastarna 2014. Ej vingmätta. – Per Ruth

per.ruth@sofiehem.ac

NORDBINÄTVERK I SUNDSVALLSOMRÅDET

Att någon biodling förekommit i Medelpad före 1900-talets inträde verkar inte troligt. Men 1914 fanns ett försök att bilda en Medelpads biodlarförening och 1917 bildades den fortfarande existerande Sundsvallsortens biodlarförening.

Bina på den tiden hade – kan man förmoda - sitt ursprung från biodlingar i mellersta och kanske södra Sverige. Bina var – får man utgå från - Apis mellifera mellifera. Men fanns det då kanske även inslag från varieteten hedbin från Tyskland?

Hur som helst har biodlingen i Medelpad 100 år på nacken och för oss som vill ha nordbin är det ju också en kittlande tanke, att vi har gener kvar i vårt område från etableringstiden. Kanske går det med modern genetik att bringa klarhet i denna fråga så småningom.

Medelpad genomströmmas av två älvar som har sina

källor i fjällkedjan. Indalsälven – den norra - rinner genom Storsjön i Jämtland och Ljungan har sin upprinnelse i Härjedalsfjällen.

Vi är några nordbiodlare i Sundsvallsområdet som har börjat fundera på att skapa ett parningsområde i Ljungans nedre dalgång. Detta, för att det är ett område, där de flesta anser sig ha nordiska bin. (För övrigt har de få biodlarna efter nedre delen av Indalsälven – förutom närmast kusten – mestadels nordbin).

Under 2014 har vi samlat in vingar och mätt index från bin där biodlarna säger sig ha nordiska bin. Vi vill veta utgångsläget inför ett kommande systematiskt arbete med att främja det nordiska biet. Det är också intressant att följa utvecklingen och se om vi kan styra mot snälla och välavkastande bin med liten inblandning från andra bistammar inom ett begränsat område. I skrivande stund har vi mätt bin från 9 st biodlare.

Vi började med att kartera alla biodlare och vilka biraser de ansåg sig ha. För att få en visuell bild och en nulägesituation har samhällena förts in på en karta. *Se sista sidan.*

De gröna är biodlare med nordiska bin, de gula är italienska, de röda är buckfast och de lila är av okänd tillhörighet för biodlaren. Det är alltså den biras som odlaren säger att hans bin tillhör. Det är inte helt säkert att det stämmer med verkligheten.

Vingmätning gjordes på det material som fanns tillgängligt och det var vinternedfall av bin från vårens bottenrengöring och det kunde vara material från fler än ett samhälle.

En fortsatt inventering av biodlare planeras att ske och successivt ska vi få området med kontrollerade bin att växa. Denna gång ska vi försöka gå lite djupare och förhöra oss om biodlarnas uppfattning om deras bin vad gäller ursprung. Men även kännetecknen som utseende, torrtäckning och flygning i svalt väder. Naturligtvis är ju även produktion och humör, mm intressant att få uppgifter om.

Målet är att hitta ett område lämpligt som centrum för ett friparningsområde där vi kan behålla ett bra material för det nordiska biet.

Hur ska vi organisera detta och vilka strategier ska man hålla sig till för att förbättra nordbinas speciella och allmänna egenskaper? Ja det ska vi försöka komma fram till den närmaste tiden. Steg ett är att skapa en facebookgrupp för att få ett forum för nordbientusiasterna i nedre Ljungandalen med omnejd. – *Lotta Wängdahl/Thomas Östergrens/Sven Nordström*

VINGMÄTNING I BIGÅRDAR

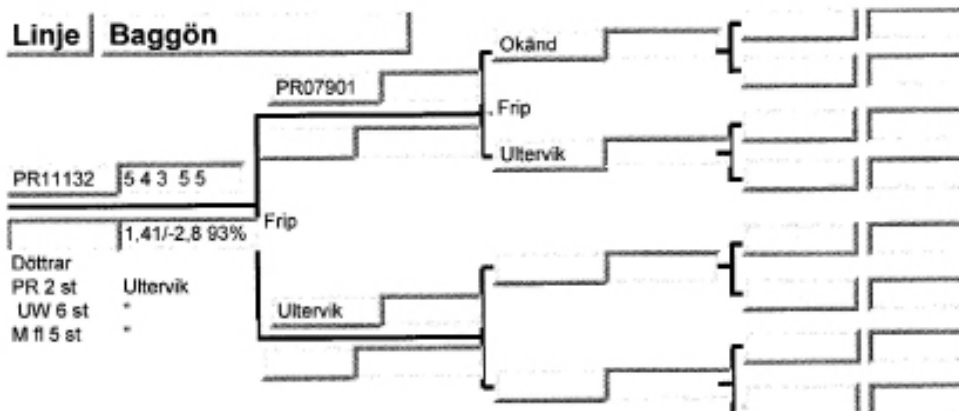
Bi-odlare	Antal vingar	DiS/CUB	DIS/HAN	HAN/CUB	SUMMA
1	34	65	76	68	59
1	23	74	78	74	70
1	22	82	77	82	77
1	14	93	93	86	86
1	14	79	93	71	71
1	20	85	85	85	80
1	21	90	86	81	81
1	23	87	91	87	83
1	25	68	96	64	64
1	27	63	70	63	56
1	30	67	90	73	67
1	34	44	44	29	26
1	26	54	54	38	38
1	33	82	79	70	70
1	31	94	90	97	90
1	31	90	94	90	87
1	20	100	97	97	97
1	12	92	75	75	75
1	6	67	83	50	50
1	26	77	81	77	69
2	27	63	67	59	56
3	15	53	60	67	53
4	10	100	90	90	90
5	30	70	80	77	67
6	30	10	20	33	10
7	33	100	100	100	100
8	33	52	64	64	48
9	33	52	64	64	48

NORDBI

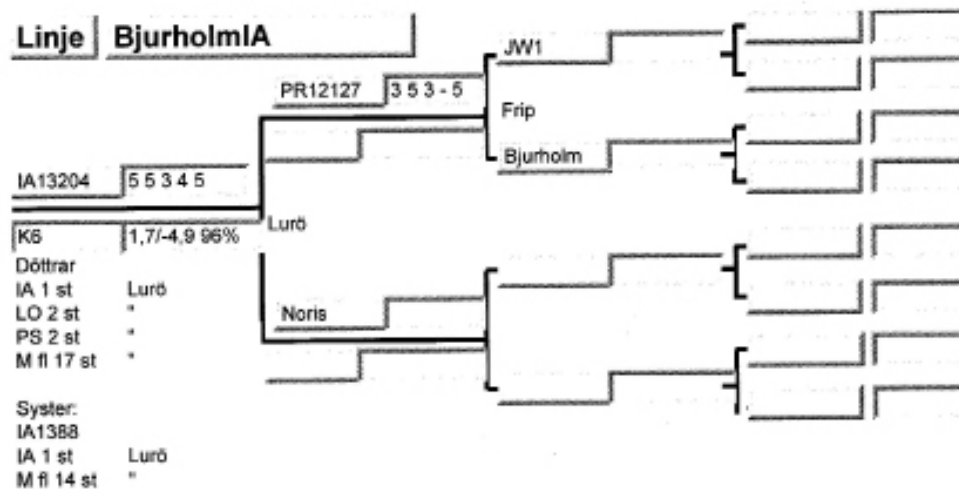
Aktuellt

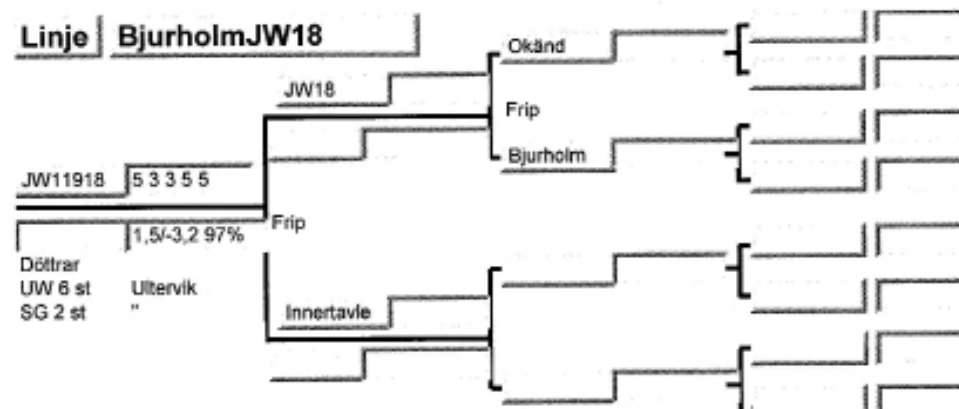
Stambok för 2014 års avelsdrottningar

Samhället var mycket starkt och tidigare kanske det bästa i Ullervik vad gäller honungsskörd. Har visat lite humör ibland men har trots bistyrkan inte visat några svärmtendenser. Kalkyngel har aldrig observerats. Drottningen utbytt 2014.

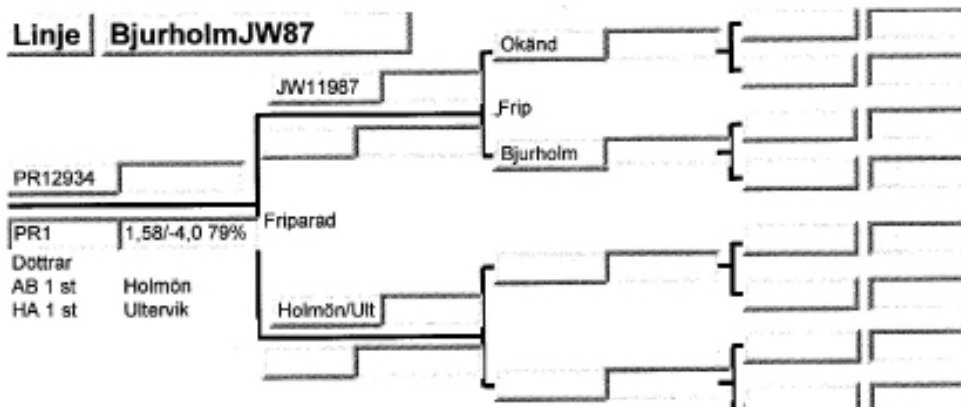

Bjurholm har sitt ursprung hos Janne Westerlund i Bjurholm. Bra vingvärden och goda egenskaper. Lovande för framtiden. System IA1388 finns hos Arne Andersson och bedömdes och som en god avelsdrottning.

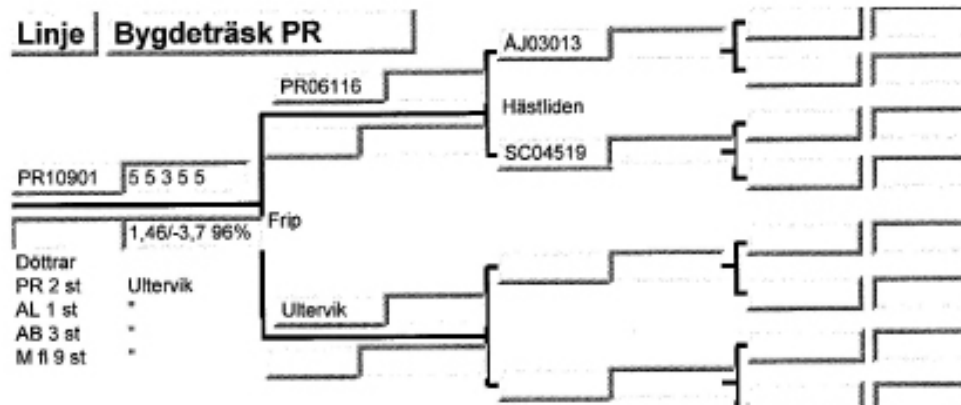
Ytterligare en avelsdrottning som kommer från Janne Westerlund i Bjurholm. Materialet kommer från början från PR och SC. Trots flera års friparningar så har samhällena hög rasrenhet. Bedömningen gjordes 2012 då smhället visade bra bistyrka, svärmtroghet och dragvillighet. Något vasst temperament. Drottningen utbytt.

Linje BjurholmJW87

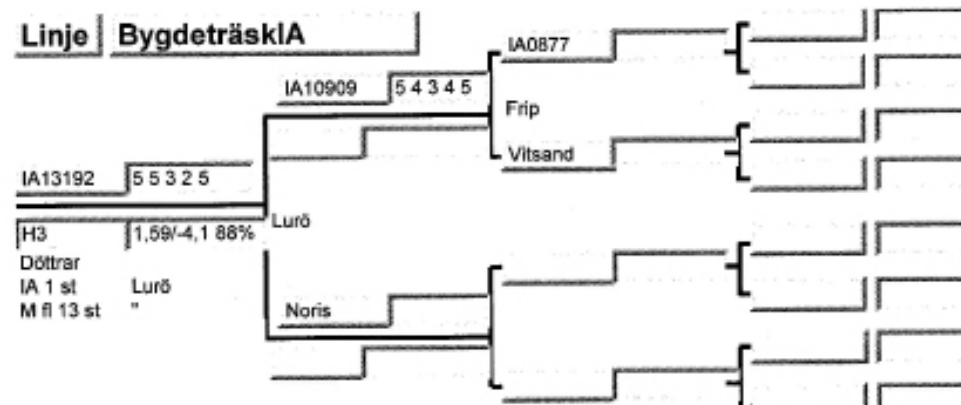
Ännu en intressant Bjurholm, dock med tveksamma vingvärden. Starkt samhälle som var amningssamhälle, men bra temperament och bra övriga egenskaper gjorde att det blev en odling, dock liten. 8 celler har levererats till Torbjörn Öhrström i Ås.

Linje Bygdeträsk PR

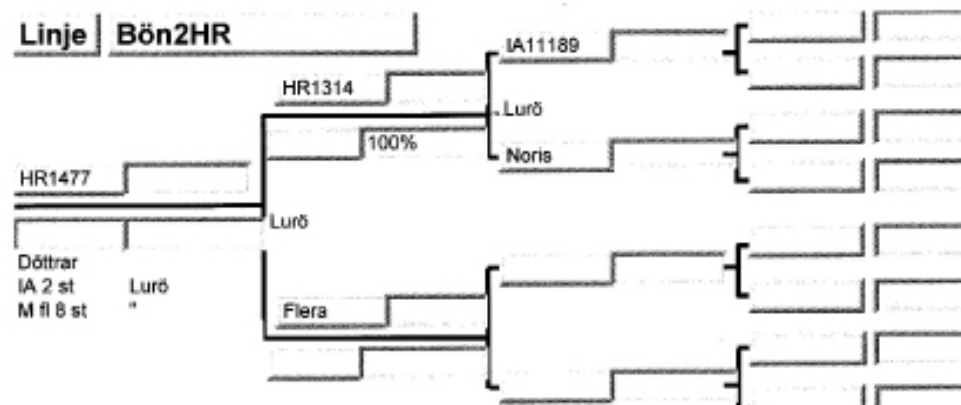
En Bygdeträsk med mycket goda egenskaper, inte minst svärmtroghet. Tillkom efter stilla skifte efter PR06116. Se också beskrivningen i förra stamboken. Drottningceller har levererats till Holmön, 1 st, Susanne Hoffman, 2 st och Gunnar Jonsson 8 st. Drottningen fick ge sig i år efter 4 produktiva år och ersattes av PR14962.

Linje BygdeträskIA

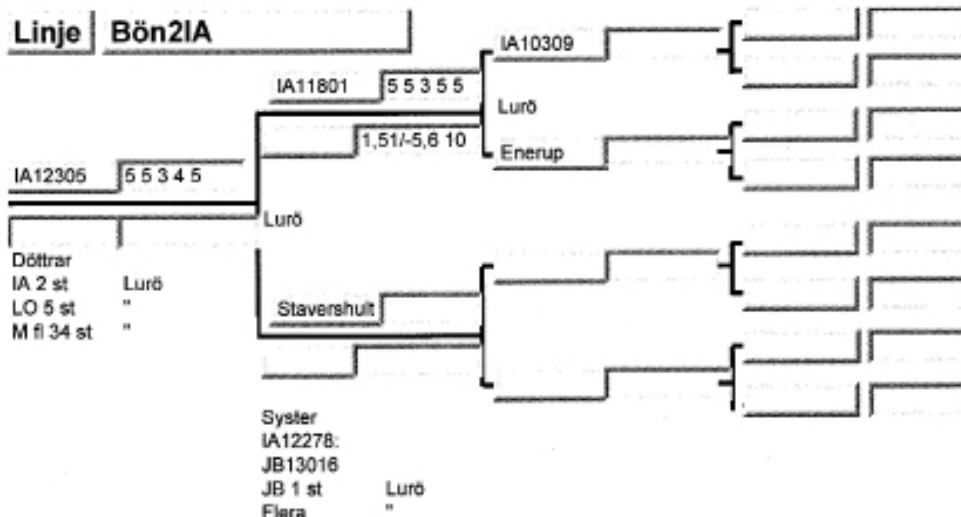
Svärmtrog linje. Modern gjorde inga svärmtförsök under sina tre år. Kalkyngelfri.

Linje Bön2HR

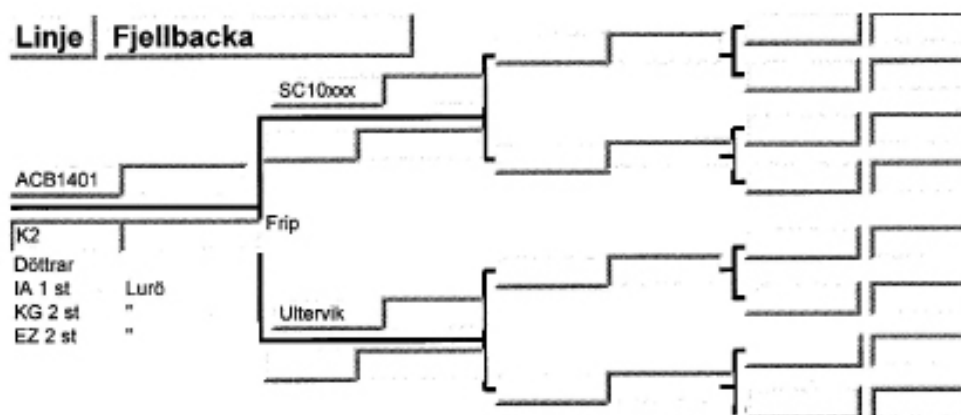

Håkan Rönnerberg gjorde en odling efter HR1314, som han bedömde ha utmärkta egenskaper. Vingvärdena 100 %. En av dottrarna HR1477 tog Ingvar hand om och gjorde en odling och behöll även 2 dottrar själv. Håkan odlade också efter system till HR1314, HR1310. Han har behållit 5 dottrar själv.

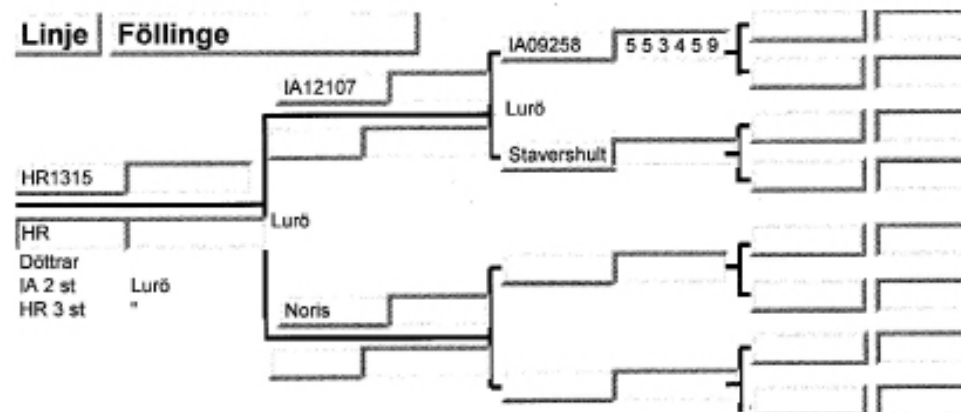
Döttrar:
HR 2 st Lurö
IA 2 st Lurö
Systemdöttrar:
HR 5 st Lurö

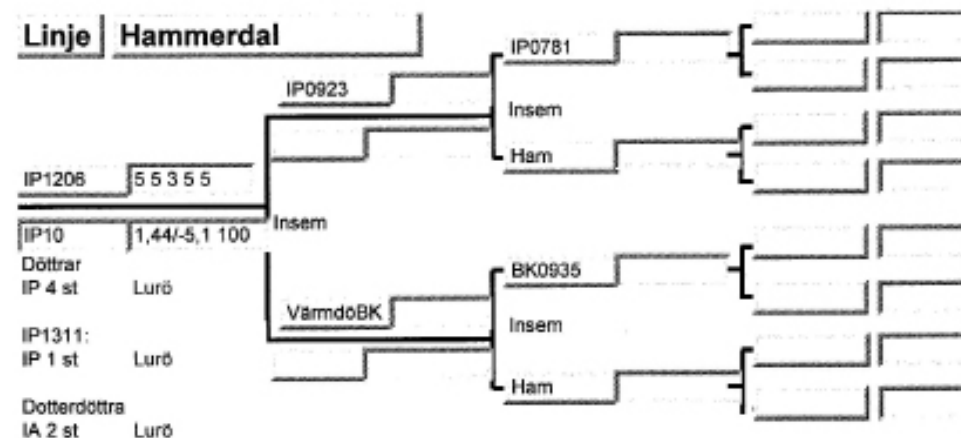
En utmärkt representant för dalslandsursprunget Bön2. Mormor IA11801 var en lysande stjärna och denna dotter var knappast sämre. Bina var dock inte helt nöjda utan ville byta henne med stilla shifte. Då räddades hon och fick ta sin tillflykt till Per Idestrom. Hoppas han ger henne ännu ett år. System IA12278 fick avstå en kakbit till Jean Berg och resulterade i bl a JB13016 samt ett antal som placerats i rasparningsområdet Sunne.

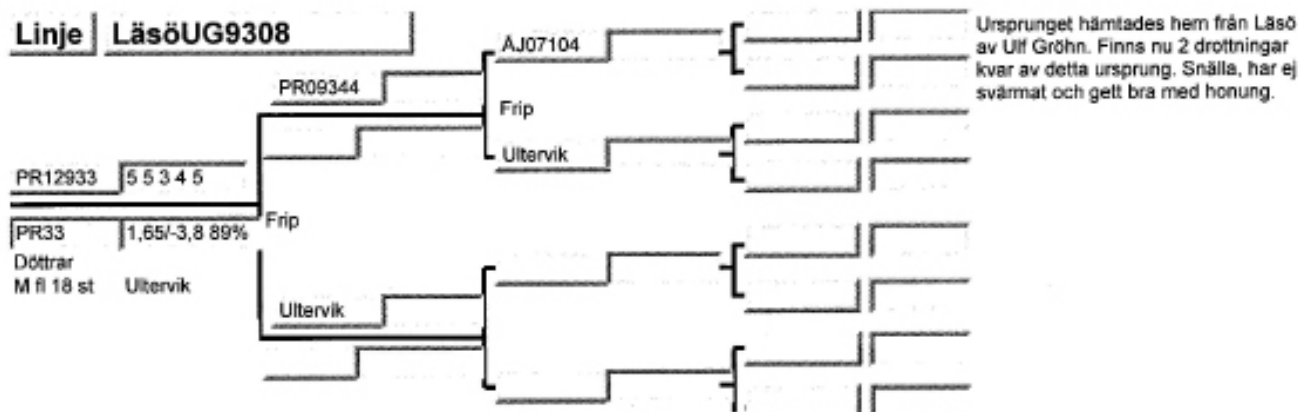
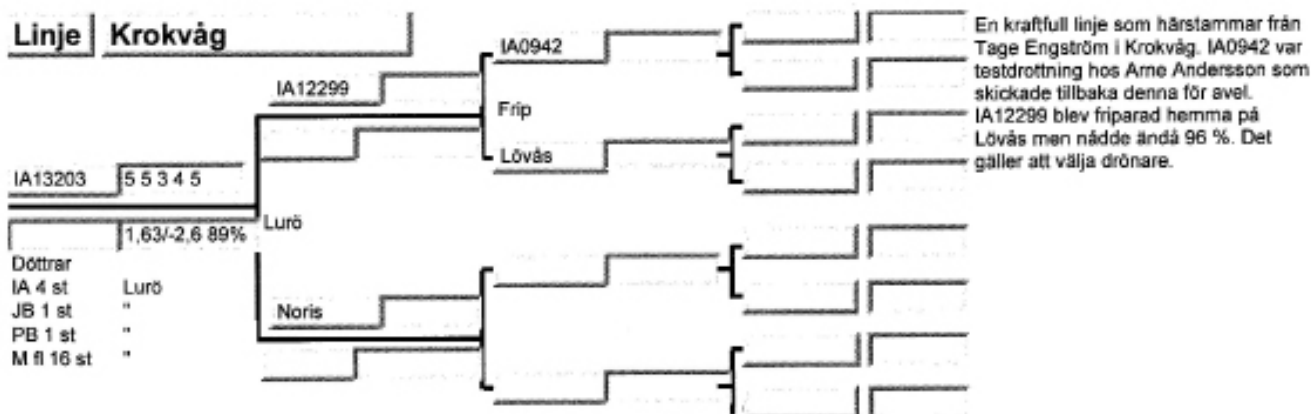
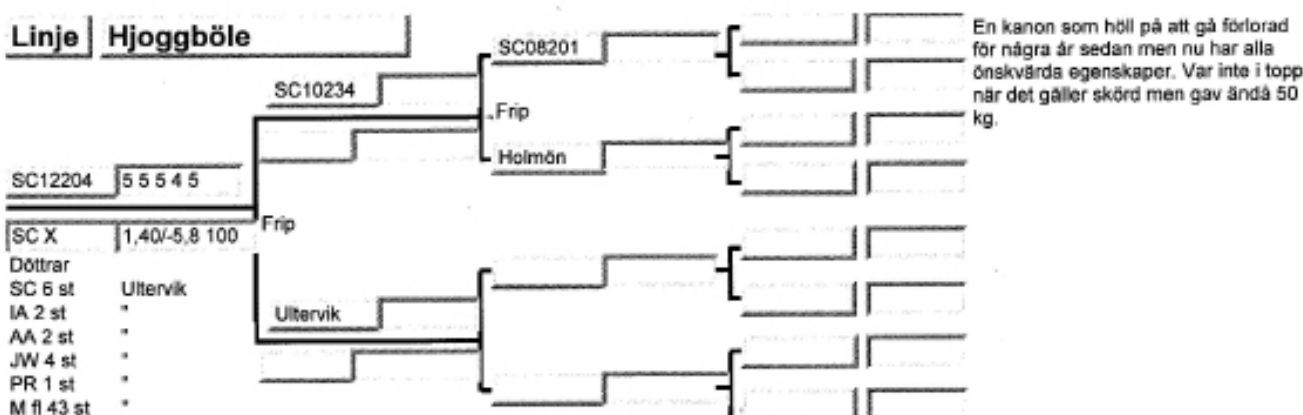
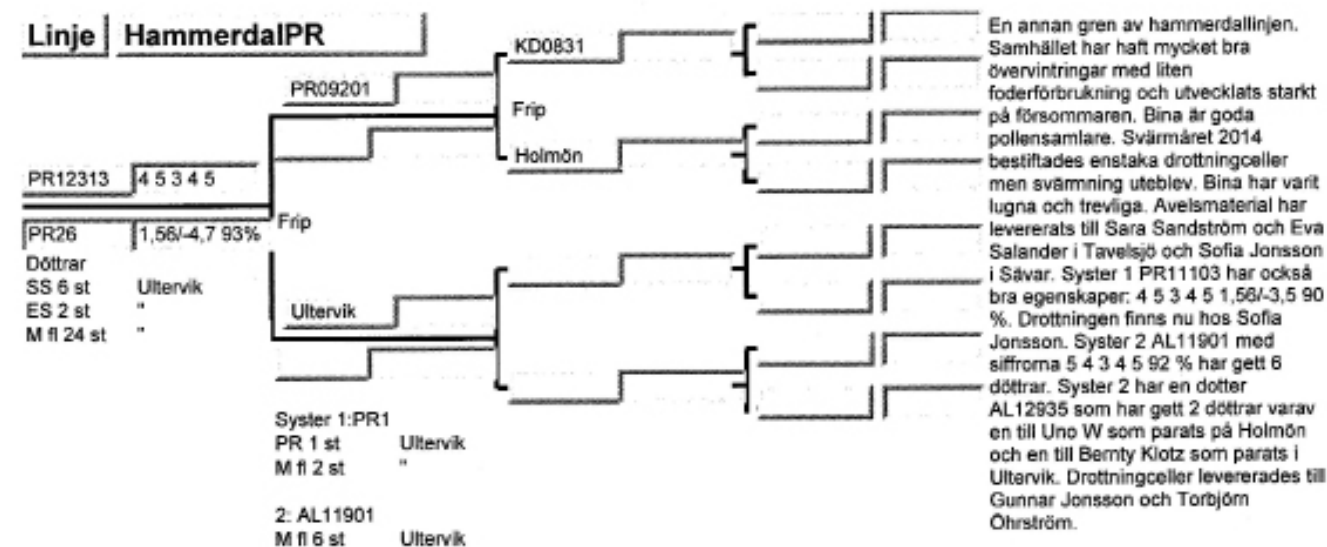
På Väderöarna utanför Fjällbacka i Bohuslän skapades en bigård med 2 samhällen från Jämtland. 2010 inköptes 2 drottningar från Umeå. Efter ett par år blev uppgiften att sköta samhällena ute i havsbandet alltför besvärlig och samhällena togs in till Fjällbacka. Ett av dessa som ägdes av Ann-Charlotte Berntsson bedömdes så intressant att en odling gjordes och döttrarna parades på Lurö. Samhället är från en av d.e 2 drottningarna från Umeå, men vi vet inte från vilken. De två var Hjoggböle SC10232 och Stavershult SC10215. Vi väljer därför att bilda en ny linje och ger den namnet Fjällbacka.

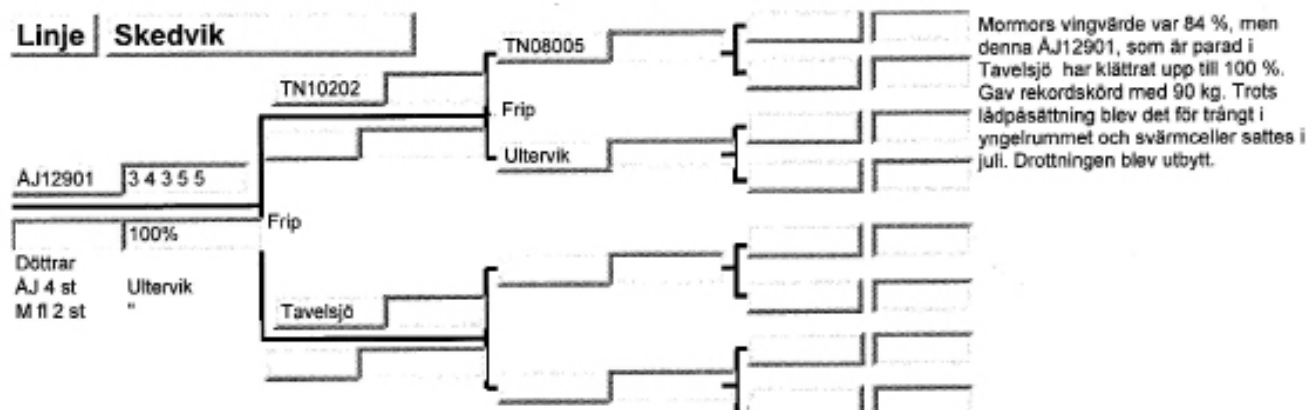
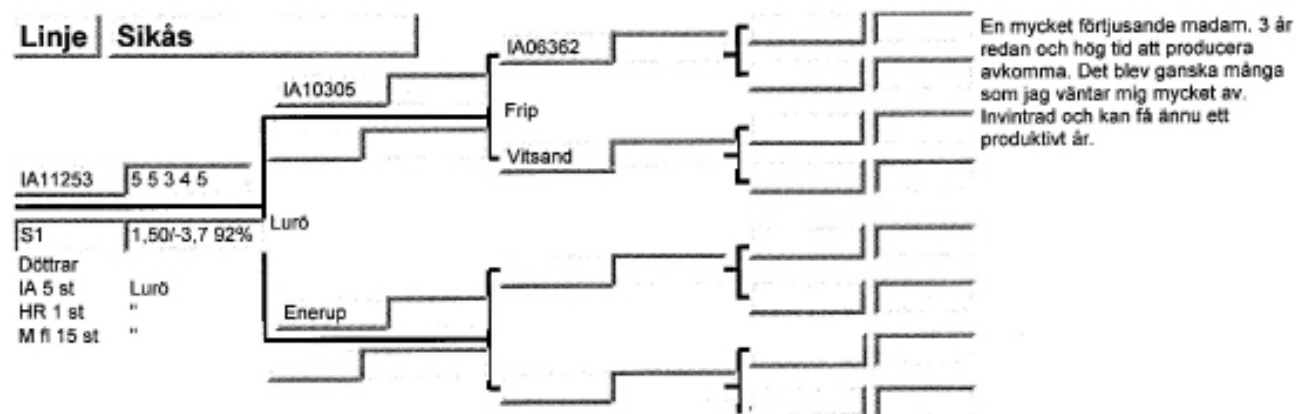
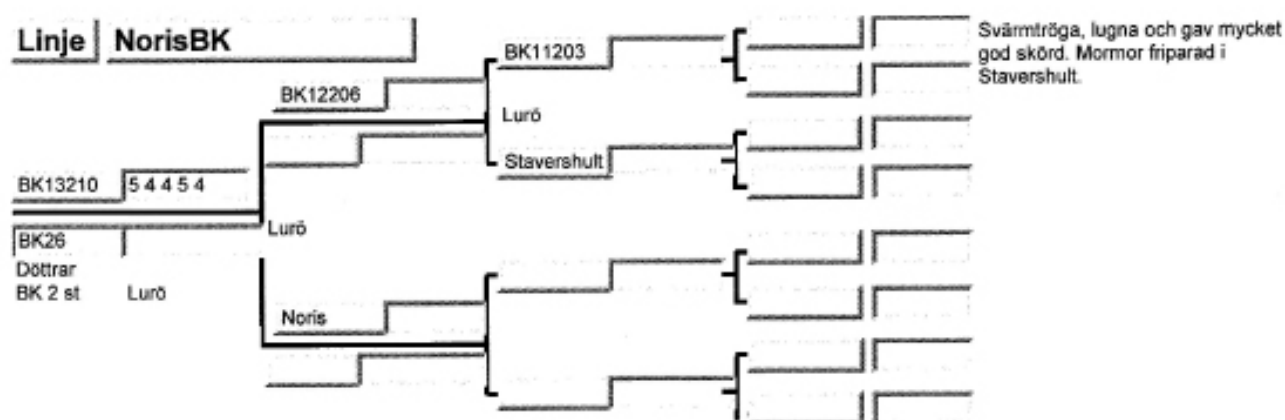
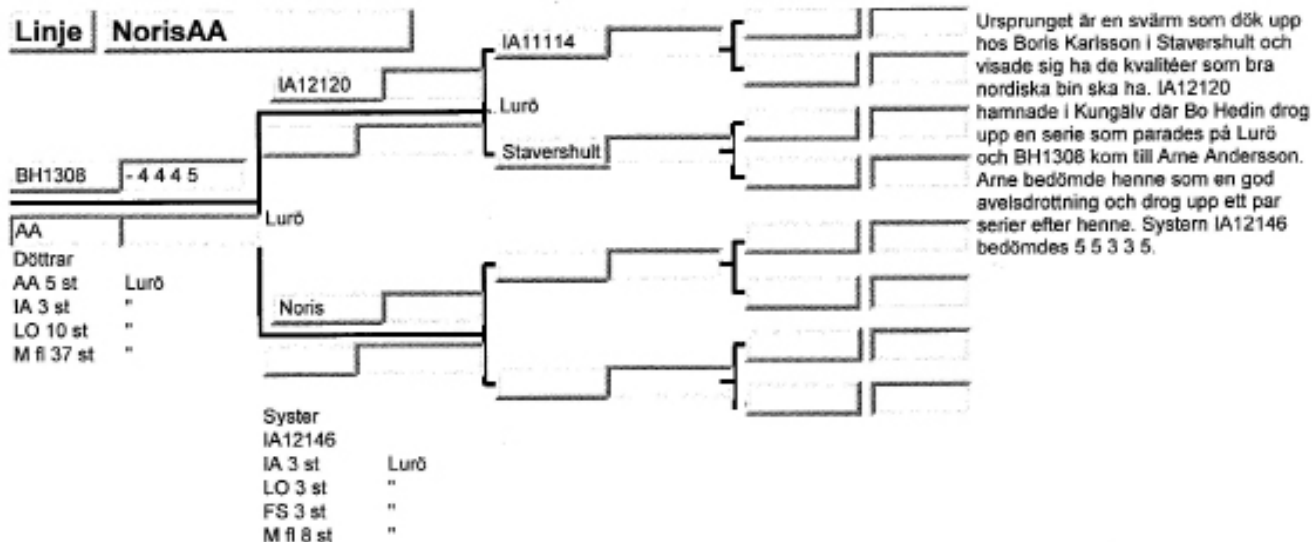

Föllinge har sitt ursprung hos Thure Andersson i Föllingen och kom till Dalsland via Patrik Berg. Den har varit drömlinje på Lurö en sommar. IA12107 finns hos Nils Karlsson i Motala och där har Håkan hämtat odlingsmaterial.

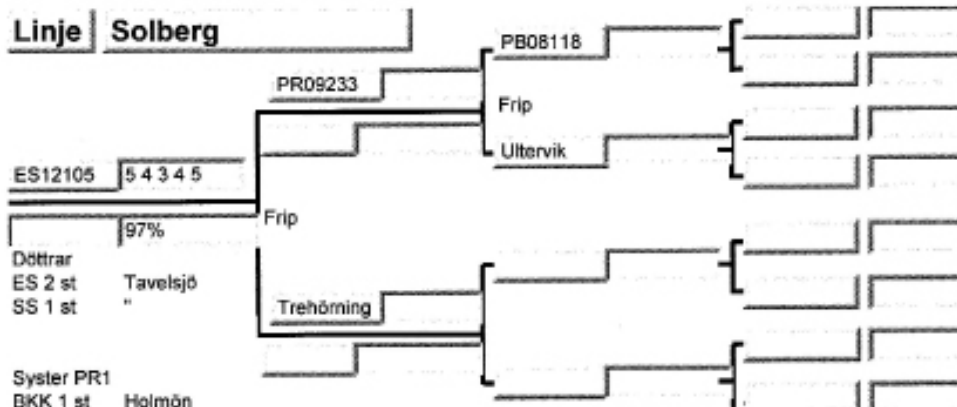

Hamnerdal har sitt ursprung från 1992 hos Rolf Lidén. Den har spelat en viktig roll genom projektets historia. Linjen hos Ingvar Pettersson visar upp det bästa man kan begära. För att undvika inavel har IP tagit in Värmdö från Boris Karlsson och Hjoggböle från Sven Carlsson. Dessutom har några parats på Lurö. IP1311 är inseminerad Hjoggböle. I parningskupan hos Ingvar A togs 2 döttrar som parades på Lurö.

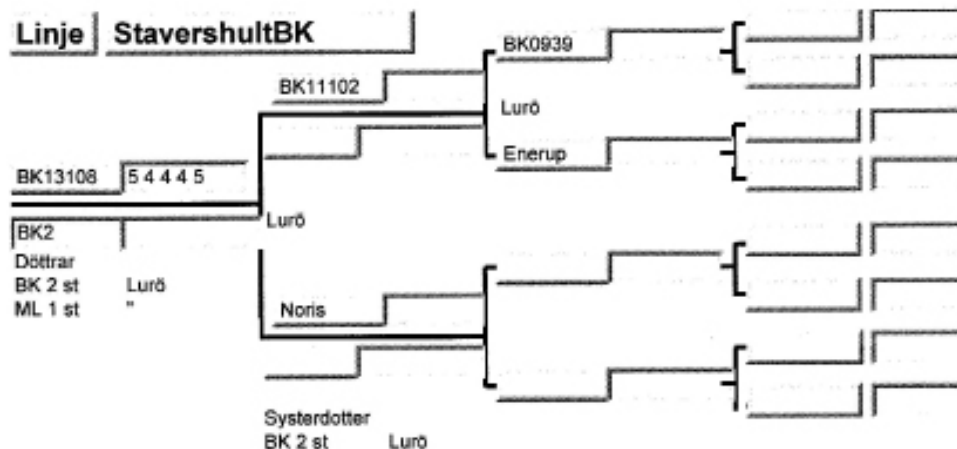

Linje Solberg

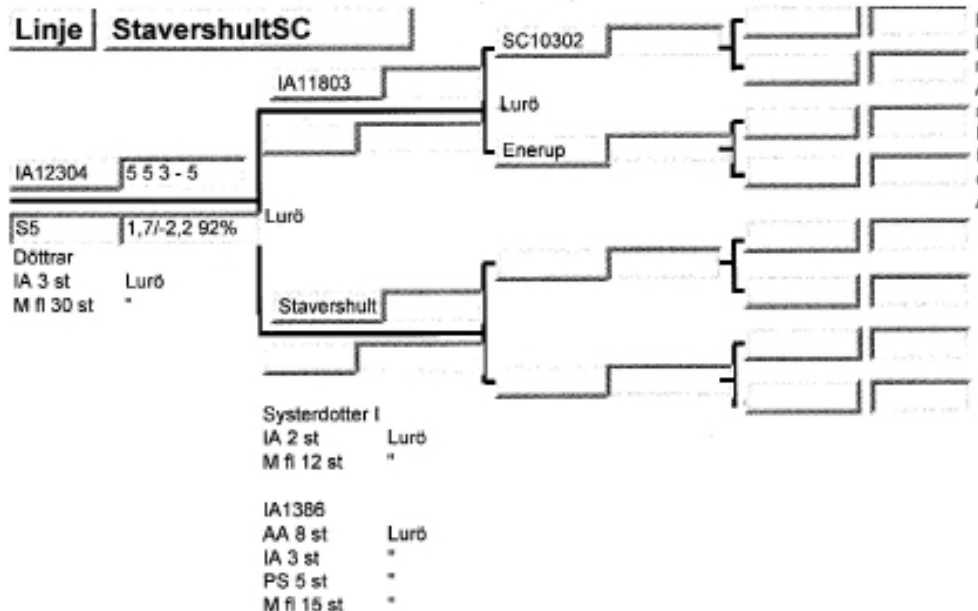
Ursprunget är från Rolf Lidén i Solberg. Samhället har övervintrat bra och haft stark utveckling på försommaren. Ingen svärmtendens och mycket lugna och trevliga bin. Per R gjorde en odling på system PR122962 för att rädda linjen. Resultatet blev klen men Torbjörn Öhrström fick 13 drottningceller med hem till Ås i Jämtland. Drottningen försvann men samhället har nu en dotter istället.

Linje StavershultBK

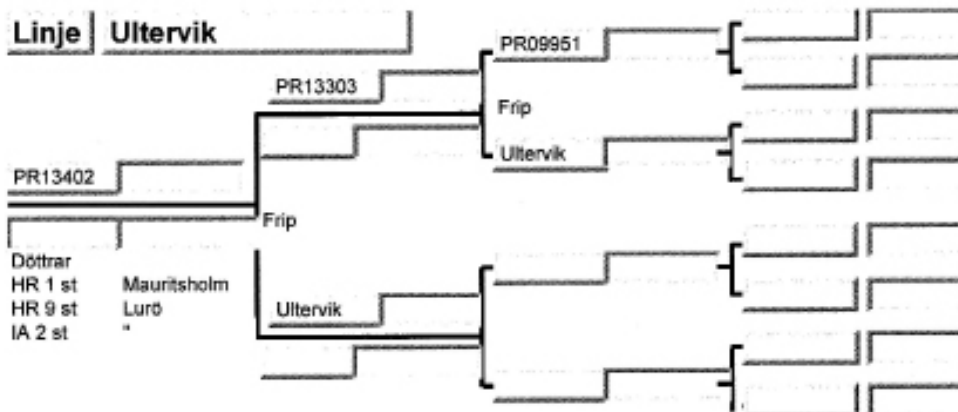
En variant av Stavershult BK0939. Ingen svärming, inget kalkyngel. BK0939s dotter BK11103 har producerat 2 döttrar som Boris behållit. Bra samhälle, speciellt kakfasta.

Linje StavershultSC

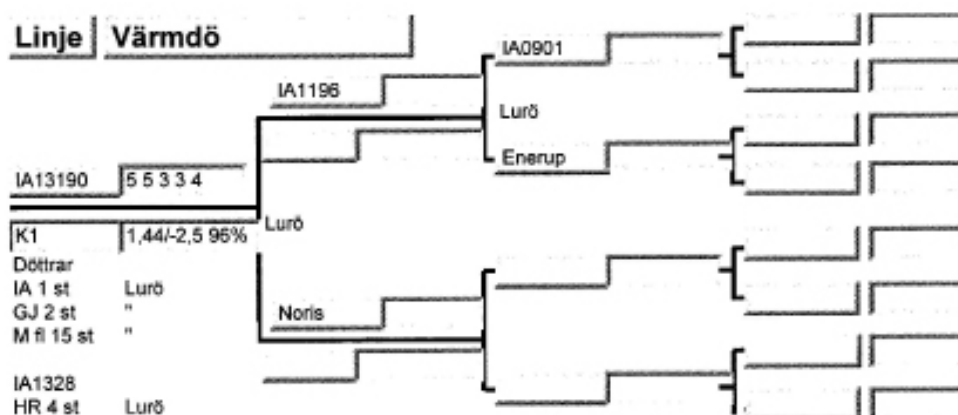
En bra linje som härstammar från Boris Karlsson men som gjort ett mellanspel hos Sven Carlsson, Ingvar A m fl. Sattes i avläggare för att inte riskera hennes liv. Invintrad igen. IA11803 har två systemdöttrar IA13187, som producerat 14 döttrar och IA1386, som finns hos Arne Andersson och gett 31 avkomor.

Linje Ultervik

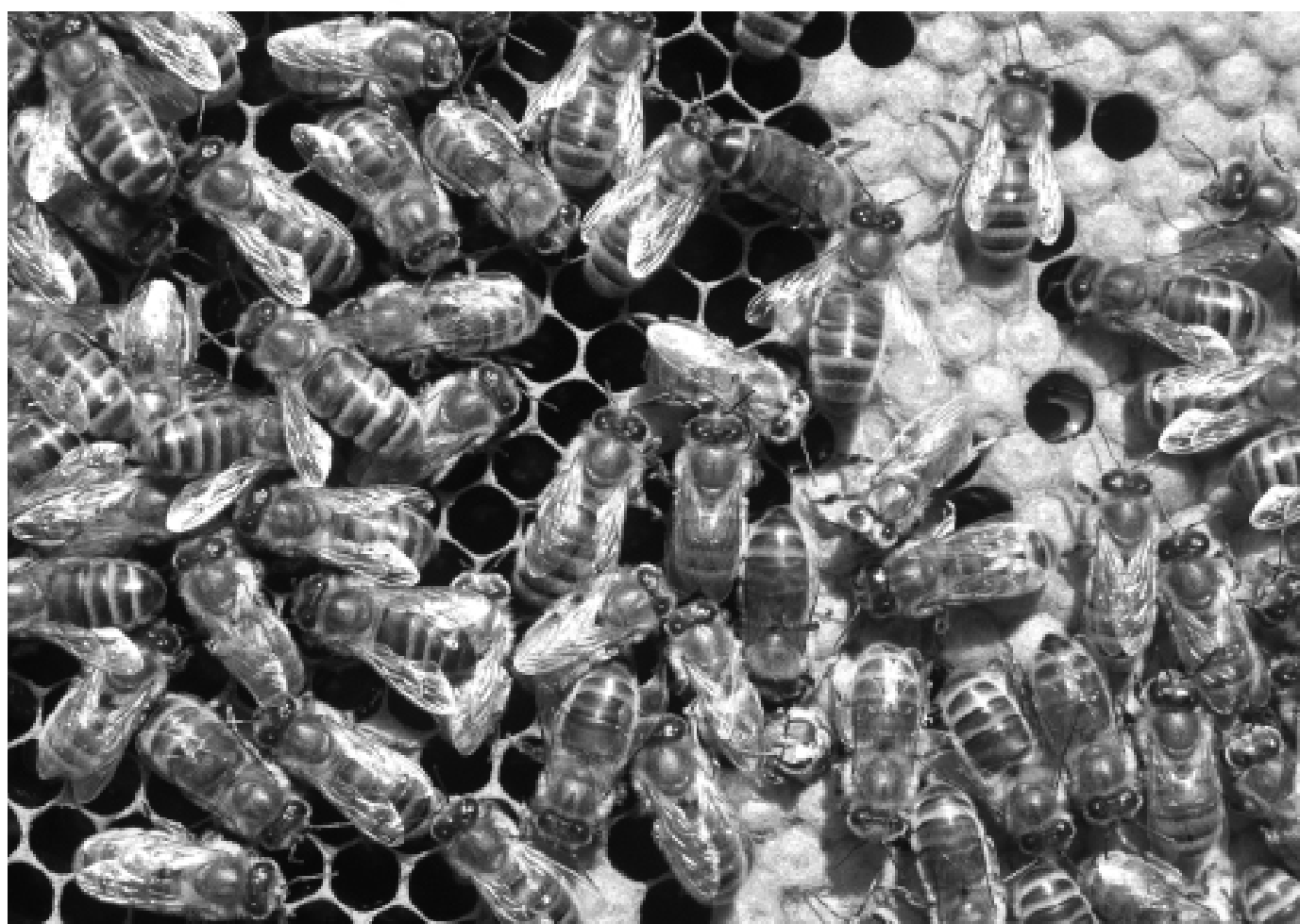

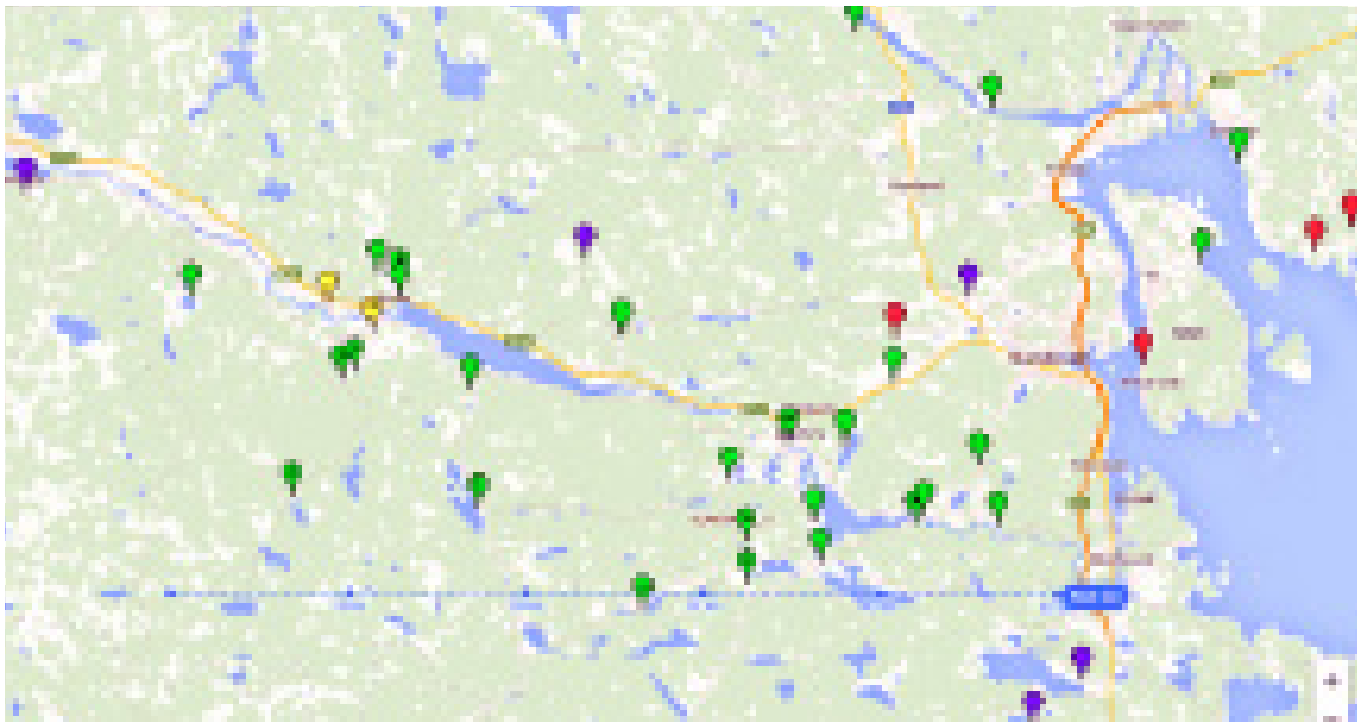
En drottning från Petr Ruth som Håkan odlat efter och som Håkan bedömer som en god avelsdrottning.

Linje Värmdö

En mycket trevlig och produktiv mormor. Räddades genom delning. Döttrarna har skött sig bra men har något kalkyngel.

Bigårdar i sundsvallsområdet. Gröna markeringar - nordiska bin. Gula - italienska, röda - buckfast, lila - okänd ras

På väg till den tyska parningsön för nordiska bin Hallig Nordstrandischmoor. Bina får åka tåg.